ŠATY

ve fotografii

Olga Zmelíková

Teoretická bakalářská práce

Opava, 2023

Slezská univerzita v Opavě

Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

Institut tvůrčí fotografie

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie
Obor: Tvůrčí fotografie

TEORETICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ODĚV VE FOTOGRAFII

Clothing in Photography

Vedoucí práce: Mgr. Štěpánka Bieleszová, Ph.D.

Olga Zmelíková

Opava, 2023

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Akademický rok: 2022/2023

Zadávající ústav: Institut tvůrčí fotografie

Studentka: Olga Zmelíková

UČO: 53505

Program: Filmové, televizní a fotografické umění a nová média

Obor: Tvůrčí fotografie

Téma práce: T: Oděv ve fotografii

Téma práce anglicky: T: Clothing in Photography

Zadání: Ve své bakalářské práci hledám odpověď na otázku „Jak oděv ovlivňuje fotografii?" Skrz tvorbu vybraných fotografů z ČR i zahraničí budu zkoumat, jakou funkci plní oděv v dokumentární, portrétní, výtvarné nebo reklamní fotografii, přičemž úmyslně vynechám fotografii módní. Budu sledovat také, jak se změnil náš vztah k oděvu i samotná fotografie za posledních 100 let a co můžeme v těchto oblastech očekávat s nástupem umělé inteligence.

Literatura:
ANG, Tom. Fotografie. Velké obrazové dějiny. 1. vydání. Praha: Universum, 2015. 400 stran. ISBN: 978-80-242-5018-2.
MRÁZKOVÁ, Daniela. Příběh fotografie. Druhé, upravené vydání. Praha: Mladá fronta, 1985. 272 stran. ISBN: 23-033-85.
Kolektiv autorů. Móda, 1. vydání. Praha: Euromedia Group, 2013. 480 stran. ISBN: 978-80-242-4170-8.
HORÁKOVÁ, Jana. Oblékám se, tedy jsem..., ...aneb, Je skutečně pravda, že šaty dělají člověka?. 1. vydání. Praha: Togga, 2021. 219 stran. ISBN 978-80-7476-247-5.
BURIANOVÁ, Miroslava. Móda v ulicích protektorátu. Praha: Národní muzeum, 2013. ISBN 978-80-7036-397-3.

Vedoucí práce: Mgr. Štěpánka Bieleszová, Ph.D.

Datum zadání práce: 19. 5. 2023

Souhlasím se zadáním (podpis, datum):

.....
prof. PhDr. Vladimír Birgus
vedoucí ústavu

ABSTRAKT

Ve své bakalářské práci hledám odpověď na otázku „Jak oděv ovlivňuje fotografii?" Skrz tvorbu vybraných fotografů z ČR i zahraničí budu zkoumat, jakou funkci plní oděv v dokumentární, portrétní, výtvarné nebo reklamní fotografii, přičemž úmyslně vynechávám fotografii módní. Budu také sledovat, jak se změnil náš vztah k oděvu i samotná fotografie za posledních 100 let a co můžeme v těchto oblastech očekávat s nástupem umělé inteligence.

KLÍČOVÁ SLOVA

Fotografie

Oděv

Móda

Dokumentární fotografie

Portrétní fotografie

Výtvarná fotografie

Reklamní fotografie

ABSTRACT

In my bachelor thesis I am looking for an answer to the question: “How clothing affects photography?” Throughout the work of selected Czech and foreign photographers I will analyze the function of clothing in documentary, portrait, fine art and advertising photography, while deliberately omitting fashion photography. I will also examine how our relationship to clothing and photography itself has changed over the last 100 years and what to expect from the photography with the breakthrough in Artificial Intelligence.

KEYWORDS

Photography

Clothing

Fashion

Documentary photography

Portrait photography

Art photography

Advertising photography

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

SOUHLAS

Souhlasím se zveřejněním v Univerzitní knihovně Slezské univerzity v Opavě, v knihovně Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a na webových stránkách Institutu tvůrčí fotografie FPF SU v Opavě.

V Opavě, 11. 8. 2023

PODĚKOVÁNÍ

Tato práce by nevznikla bez podpory mé rodiny, která mi dodává sílu při realizaci všech mých nápadů.

Velké poděkování patří vedoucí práce – Mgr. Štěpánce Bieleszové, Ph.D. Moc si vážím důvěry a podpory, kterou mi v průběhu psaní této práce poskytovala.

Děkuji také fotografům Ditě Pepe a Miloši Nejezchlebovi za skvělou spolupráci, mým přátelům za konstruktivní názory a podnětné postřehy.

Nakonec bych ráda poděkovala celému týmu vyučujících Institutu tvůrčí fotografie za trpělivost a jejich vášeň k fotografii, kterou nám předávali v průběhu třech let.

Zvláštní poděkování patří prof. PhDr. Vladimíru Birgusovi. Děkuji za Vaši podporu a také za to, že ani po 33 letech na ITF Vám nedochází energie předávat studentům své zkušenosti a znalosti v oblasti fotografie.

OBSAH

Úvodní slovo 1
O fotografii 3
O módě a oděvu 4
DOKUMENTÁRNÍ FOTOGRAFIE 7
Viktor Kolář st 10
James Barnor 17
Vivian Maier 23
PORTRÉTNÍ FOTOGRAFIE 29
August Sander 34
Yousuf Karsh 41
Annie Leibovitz 46
Projekt Český člověk 54
Dita Pepe 58
VÝTVARNÁ FOTOGRAFIE 63
Bára Prášilová 66
Evelyn Benčičová 71
Miloš Nejezchleb 74
REKLAMNÍ FOTOGRAFIE 79
Neil Kremer a Cory Johnson 82
Erik Almas 86
Matúš Tóth 90
ODĚV, FOTOGRAFIE A NOVÉ TECHNOLOGIE 95
ZÁVĚR 101

ÚVODNÍ SLOVO

Na fotografii jsme si zvykli stejně rychle jako na samotný oděv. Přijde nám samozřejmé, že je součástí našeho běžného života a že si můžeme kdykoliv pořídit snímek a sdílet ho s celým světem. Není divu, že, stejně jako móda, je fotografie vnímána jako něco, co by člověk neměl ani hlouběji zkoumat. Je to přece tak jednoduché – zmáčknu tlačítko a jsem fotograf. Jenže fotograf bez názoru je jako člověk bez oděvu.

Když se řekne oděv ve fotografii, nejspíš si představíme fotografický žánr módní fotografie, který nás obklopuje na billboardech, v časopisech i v dopravních prostředcích. Ale jakou funkci má oděv v jiných fotografických žánrech? Co přesně nám říká oděv v dokumentární fotografii? Jak je důležitý oděv při fotografování portrétů? A co výtvarná nebo reklamní fotografie? Souvisí nějak s oděvem?

Každý fotograf, který pracuje s lidmi, by měl chápat význam oděvu a pracovat s tím tak, aby výsledná fotografie odpovídala jeho představám. Ve své bakalářské práci zkoumám, jak oděv ovlivňuje fotografii napříč fotografickými žánry v různých časových obdobích. Své zkoumání dokládám fotografickou tvorbou vybraných fotografů.

Cílem práce není rozebírat módní trendy, ale na praktických ukázkách znázornit, proč je důležité při fotografování oděv vnímat a pracovat s ním. Věřím, že tato práce může pomoct jak začínajícím fotografům, tak i profesionálům, kteří důležitost oděvu vnímají pouze okrajově.

Bakalářská práce je rozdělena do čtyř hlavních částí – dokumentární fotografie, portrétní fotografie, výtvarná a reklamní fotografie. V jednotlivých kapitolách nahlížím do historie i současnosti a zkoumám, jaké sdělení může oděv ve fotografii divákovi předávat.

Svou práci doplňuji stručnými informacemi z historie módy. V poslední kapitole se lehce dotýkám tématu umělé inteligence (AI) a zkoumám, jaký vliv může mít tato technologická novinka na fotografii i oděv.

O FOTOGRAFII

Ve srovnání s ostatními druhy umění, které se vyvíjely po tisíciletí, je fotografie stále v plenkách. Hudba se od rituálních popěvků dostala až k operním cyklům a symfoniím, ze zářezů na stěnách jeskyní se vyvinulo malířství, na místo trubadúrských balad nastoupily romány. Nejlepší fotografie nás jistě teprve čekají. Fotografie se za méně než dvě století stala z kratochvíle boháčů nejběžnější formou umění. Více než jedna a půl miliardy lidí umí fotografovat, aniž by se to kdy učili. A také fotografují.

Rychle rozšíření a zlidovění fotografie – z několika milionů obrázků na miliardy – se fotografie stala jednou z nejběžnějších součástí našeho života. Těžko bychom dokázali popsat chod moderního světa bez pochopení úlohy fotografie v komunikaci – jak pomáhá, zkresluje, vyjasňuje či zamlžuje témata na všech úrovních, od osobní po mezinárodní.

Mohli bychom o fotografii hovořit jako o druhu umění, ale nesmíme zapomínat, že za svůj vznik vděčí hlavně vědě – optice, chemii a elektrotechnice. Průmysl, věda, obchod ani vojenství by se dnes bez fotografie neobešly, stejně jako miliony lidí, kteří ji využívají ve své běžné komunikaci. Po celém světě slouží fotografie k šíření nových nápadů a prosazování moderních trendů. A na sociálních sítích byste bez obrázků těžko dokázali rozšířit jakoukoliv myšlenku.[1]

Jednodušší možnost pořízení snímku transformovala také profesi fotografa. Jestliže jsme dříve nazývali fotografem osobu, která měla fotografii vystudovanou a vlastnila přístroj pro vytvoření jinak nedostupných snímků, dnes je situace jiná. Dnešní svět již není založen na studiu konkrétního oboru – vystudovaný ekonom může být úspěšným kuchařem, stejně jako vystudovaný stavař se může stát fotografem. Často se lidé mylně domnívají, že práce fotografa patří mezi ty jednodušší obory, kdy se jedná spíše o koníček než o něco, co by se mělo brát vážně. Když se ale o fotografii začneme zajímat více, zjistíme, že není jednoduché vytvořit snímek, který dokáže vyvolat emoci nebo vyprávět příběh.

Fotografie má v sobě mnoho faktorů, které ovlivňují výsledný snímek, jedním z nich je oděv. Na první pohled nedůležitý prvek, na druhý pohled něco, co Vám z obyčejné fotografie může vytvořit umělecké dílo.

[1] ANG, Tom. Fotografie: velké obrazové dějiny. Přeložila Kateřina ŠEBKOVÁ. Praha: Knižní klub, 2015. Universum (Knižní klub). ISBN 978-80-242-5018-2.

O MÓDĚ A ODĚVU

Často hovoříme o módě jako o něčem novém nebo neobjeveném. Pravda je ale taková, že za posledních 100 let svět oděvů vystřídal tolik stylů, že mnoho dnešních návrhářů hledá inspiraci v historii – místo objevování nových směrů propojují minulost se současností, z čehož vzniká něco, čemu se dnes říká nadčasovost.

Móda je vrozená vůle zdobit a zkrášlovat naše těla, touhu po zkrášlování můžeme vidět dávno před vznikem vysoké módy (haute couture). *Již 3 500 př. n. l. Číňané začínají vyrábět hedvábí a šít z něj okázalé přepychové oděvy. Asi 1 700 př. n. l. móda vzkvétá na prosperujícím ostrově Kréta, kde Mínojci nosí výrazné přiléhavé oděvy a dokážou tkát vlněná sukna se složitými vzory. V období 500–548 n. l. trendy určují byzantští císaři svými honosnými oděvy zdobenými drahokamy a vyšívanými zlatem.*[2]

A tak tomu je i dnes, více než 180 let po objevení fotografie. Oblečení nám dává možnost volby mezí tím, zda chceme být neviditelní nebo nepřehlédnutelní. Když jsme mezi lidmi, naše pohledy přitahují dobře oblečení jedinci. Ve většině případů nás zaujme člověk, který má na sobě například červenou barvu, protože vyvolává pocit sebevědomí, může evokovat energii a vášeň. A podobné pocity a nálady dokážeme rovněž předávat skrz oděv ve fotografii.

Oděv je forma komunikace, je to senzor naší nálady, náš přítel v těžkých dnech. Svým oděvem nás lidé dokážou přitahovat nebo naopak odpuzovat. Je nutné podotknout, že oděv ovlivňuje nás všechny, ale často tento prvek vnímáme jen podvědomě a sílu oděvu si neuvědomujeme. Ve filmu Ďábel nosí Pradu můžeme vidět zajímavou scénu, v níž se ukazuje vztah módy a člověka, který se domnívá, že módě a oděvu nepodléhá.

„Ty prostě otevřeš skříň a vytáhneš z ní, co já vím, vytahaný modrý svetr, abys dala světu najevo, že jsi příliš povznesená nad to, co si vezmeš na sebe. Jenomže nevíš, že ten svetr není jen modrý, není jen tyrkysový ani azurový, je blankytný. A také si nejsi vědoma toho, že v roce 2002 představil Oscar de la Renta kolekci blankytných šatů. Pak přišel Yves Saint Laurent se svými blankytnými vojenskými saky. A najednou se blankytná objevila v osmi různých kolekcích osmi různých návrhářů, prosákla do obchodních domů a odtud někam do levného textilu, kde sis ho ulovila v nějakém koši s výprodejním zbožím. Nicméně ta modrá představuje miliony dolarů a nevyčíslitelnou práci. A je trochu komické, že se cítíš povznesená nad módní průmysl a přitom máš na sobě svetr, který ti vybrali lidé v téhle místnosti. Jako spoustu jiných věcí."[3]

A když začneme více vnímat souvislosti mezi námi, oděvem a fotografií, lépe pochopíme nejen fotografii, ale i sebe.

---

[2] Kolektiv autorů. Móda, 1. vydání. Praha: Euromedia Group, 2013. 480 stran. ISBN: 978-80-242-4170-8

[3] Ďábel nosí Pradu [film]. Režie David FRANKEL. USA, 2006.

DOKUMENTÁRNÍ FOTOGRAFIE

Viktor Kolář st.

James Barnor

Vivian Maier

Fotografie chce víc – nejen zachycovat, ale sdělovat, komentovat; pronikat hlouběji k jevové podstatě života. Začíná si uvědomovat svoji historickou roli, nezadatelnou povinnost dítěte zrozeného rozvojem bádání: přinášet pravdivé svědectví o člověku a o světě, ve kterém žije.
A tak se fotografie od konce minulého století stává svědomím společnosti. Jejím kritikem, veřejným žalobcem a soudcem.[4]

[4] MRÁZKOVÁ, Daniela. Příběh fotografie. Druhé, upravené vydání. Praha: Mladá fronta, 1985. 272 stran. ISBN: 23-033-85.

Dokumentární fotografie je fotografický žánr, který vznikl díky lidské touze zachycovat svět a dění kolem sebe. A proto dnes můžeme jednoduše nahlédnout zpět do životů našich předků, nebo se ocitnout na místech, kde fotografie zmrazila významné milníky lidských dějin. Fotografie je v tomto případě jako oko celého lidstva, které pečlivě zachycuje všechny důležité události, přičemž nám také například připomíná, že některé „chyby" z historie bychom neměli opakovat.

Fotografický žánr dokumentární fotografie tedy zachycuje lidi a jejich příběhy v určitém čase. Podle čeho ale poznáme, kde je fotografie pořízena, v jakém období nebo jakou sociální vrstvu zachycuje? Často právě podle oděvu. Podle oděvu dokážeme rozeznat, zda fotografie pochází z Asie, Afriky, Evropy či Ameriky, dokážeme určit, zda jde o specifická 20., 50. nebo 90. léta, a zda fotografovaná osoba pochází z nižší či vyšší společenské vrstvy. A tyto informace nám dokážou z obyčejné fotografie vytvořit příběh.

Na rozdíl od jiných fotografických žánrů dokumentární fotografie s oděvem nepracuje přímo – většinou fotografovanou osobu nestylizujeme, přesto také zde hraje oděv svou specifickou roli, a proto jsem tento žánr ve své práci nemohla vynechat.

Viktor Kolář st. zachycoval život v Ostravě od 30. let 20. století. Zaměřoval se na sociální fotografii – fotil dělnickou třídu, ale také známé osobnosti ze světa kultury a umění. Fotografie Koláře st. působí dnes už filmovým dojmem a ukazují, jak lidé na Ostravsku vnímali oděv před 100 nebo 70 lety. Zajímavostí je, že v té době jsme mohli vidět eleganci jak ve vyšší společenské třídě, tak mezi pracujícími dělníky, kteří rovněž nosili saka i klobouky – rozdíl byl především v použitých materiálech nebo stáří oděvu.

Fotograf James Barnor zachytil život v 60. letech v Ghaně. Fotografované osoby mají na sobě oblečení, díky kterému dokážeme určit přibližný rok vzniku fotografie. Některé střihy připomínají módu Západu, rozdíl ale vidíme především v použitém materiálu. Původní tradiční oblečení ghanského lidu se vyrábělo z tkaniny Kente. Nosilo se při zvláštních příležitostech, jednotlivé barvy i vzory měly svou symboliku. Oblečení z tkaniny Kente se již běžně nenosí, avšak v kultuře národa je důležité dodnes.

Tvorbu Vivian Maier poznal svět až po její smrti. Zanechala nám fotografie z ulic z období 50. až 80. let 20. století, skrz které můžeme sledovat příběhy lidí z New Yorku nebo Chicaga. Prostřednictvím její tvorby vidíme, jak se proměňuje město i oděv. Vivian měla pro fotografii cit, nefotila náhodné momenty, fotila situace a lidi, kteří ji něčím zaujali, v některých případech právě oděvem.

Viktor Kolář st. / 1898–1971 / Rakousko-Uhersko

Narodil se 18. února 1898 v obci Sviadnov v tehdejším okrese Místek – patří tak do generace, která prožila neobyčejně složitý život. Dějinné události zásadně formovaly příběh každého jedince, jen málokdo prožil 20. století podle svých přání, snů a plánů.[5]

Zakusit první světovou válku, rozpad monarchie, vznik nového státu, Masarykovo Československo, Mnichovskou dohodu, druhou světovou válku, převzetí moci komunisty v roce 1948 a následná stalinistická léta, okupaci Československa v roce 1968 a normalizaci je na jeden život velké sousto.[5]

Kolář pracoval pro obrazovou agenturu Centropress a nakladatelství Orbis, a také jako kameraman pro Elektrojournal, později přejmenovaný na Československý filmový týdeník. Působil tedy jako dopisovatel, filmař a fotoreportér a přestože ani v jednom z těchto oborů neměl oficiální vzdělání, stal se veřejně známou osobou Ostravy.[5]

S místní uměleckou i politickou scénou ho pojila četná přátelství a také snad až bohémský život. Ve velké společnosti se Viktor Kolář cítil velmi dobře a po celý život zůstal milovníkem prvorepublikového způsobu společenského života.[5]

KOLÁŘ, Viktor, 1930 / Ostrava [fotografie]
In: Foto Kolář: Viktor Kolář st., 1898-1971. Brno: ve spolupráci s Ostravskou univerzitou vydala Galerie a nakladatelství Stará pošta, 2022. 256 stran. ISBN 978-80-7485-264-0.

[5] KOLÁŘ, Viktor, Lukáš BÁRTL a Ondřej KOLÁŘ. *Foto Kolář: Viktor Kolář st.*, 1898-1971. Brno: ve spolupráci s Ostravskou univerzitou vydala Galerie a nakladatelství Stará pošta, 2022. 256 stran. ISBN 978-80-7485-264-0.

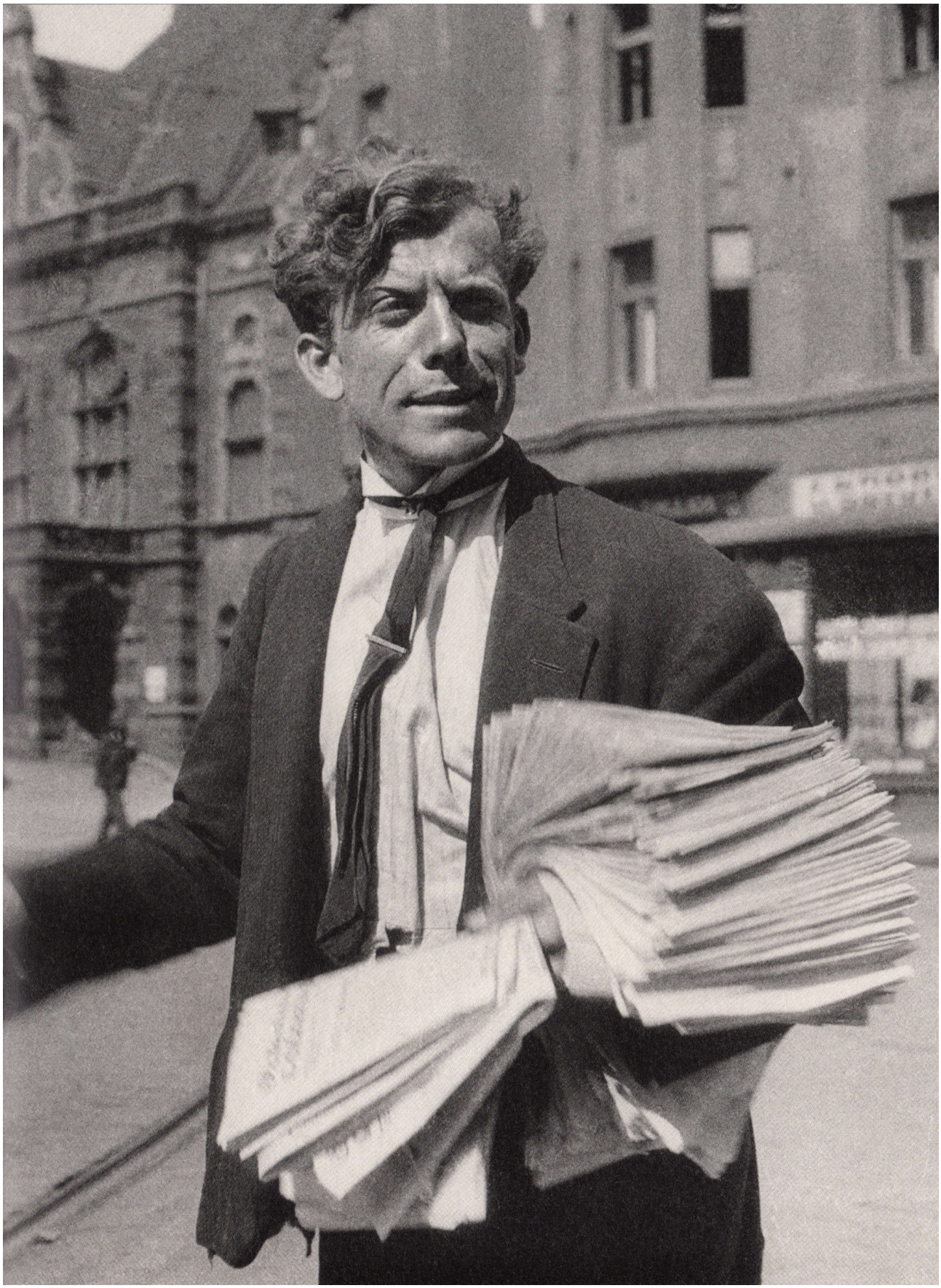

KOLÁŘ, Viktor, 1925 / Kolportér Vojkůvka [fotografie] In: Foto Kolář: Viktor Kolář st., 1898-1971. Brno: ve spolupráci s Ostravskou univerzitou vydala Galerie a nakladatelství Stará pošta, 2022. 256 stran. ISBN 978-80-7485-264-0.

KOLÁŘ, Viktor, kol. 1930 / Prezident Tomáš G. Masaryk v Ostravě [fotografie] In: Foto Kolář: Viktor Kolář st., 1898-1971. Brno: ve spolupráci s Ostravskou univerzitou vydala Galerie a nakladatelství Stará pošta, 2022. 256 stran. ISBN 978-80-7485-264-0.

KOLÁŘ, Viktor, 20. léta / Sběrači uhlí [fotografie] In: Foto Kolář: Viktor Kolář st., 1898-1971. Brno: ve polupráci s Ostravskou univerzitou vydala Galerie a nakladatelství Stará pošta, 2022. 256 stran. ISBN 978-80-7485-264-0.

Viktor Kolář st. začal intenzivně fotografovat v polovině dvacátých let a už na počátku se věnoval sociální fotografii. Tento žánr považoval za důležitou součást své tvorby i později, jak dosvědčují autorské zvětšeniny, které vytvářel v padesátých letech se svým synem a které jsou dnes deponovány v Archivu města Ostravy.[5]

Za sociálními náměty Kolář nemusel docházet nikam daleko. Prakticky celou svoji aktivní kariéru prožil v samém centru města, poblíž dnešní ulice Nádražní a Stodolní. Zde mu, řečeno s trochou nadsázky, pochodovaly dějiny přímo pod okny. Viktor Kolář st. společnost lidí vyhledával, byla to nedílná součást života novináře – setkávat se, debatovat, vyměňovat si názory. Z kavárenského prostředí pochází mnohé Kolářovy fotografie dvacátých, třicátých a čtyřicátých let, v nichž zachytil nejrůznější typy lidí, známé i méně známé osobnosti.[5]

Oděv ve fotografiích Viktora Koláře st. má především historický význam. Z fotografií vidíme, jak lidé s nelehkými životy s hrdostí nosili oblečení a doplňky, které se přibližují módě světové. Jako by říkali: tento způsob sebevyjádření nám nevezmete. Ano, nám. Češi v sobě mají zajímavou vlastnost, nechtějí vyčnívat. Kolektivní názor se v české módě odráží víc než jinde. Češi jsou hrdí na svou historii a své úspěchy, ale často nechtějí vystupovat z řady. Nejspíše je to spojené s tím, že když je člověk součástí celku, jeho život může být jednodušší.

V posledním desetiletí můžeme sledovat, jak se situace pomalu mění. Mladí lidé v Česku se již nebojí být vidět, a proto také experimentují s oděvem i barvami. Už ví, že když chtějí něčeho dosáhnout, nemůžou být neviditelní, nebojí se odhalit sebe ani své chyby, které k růstu patří. Když se podíváme na fotografie z Ostravy tehdy a dnes, skrz oděv můžeme vidět, jak se měníme, jak se začínáme projevovat ne jako celek, ale jako jednotlivci.

Zásadní změnou v oděvu za posledních 100 let, kterou můžeme sledovat skrz fotografie Viktora Koláře st., je také jeho množství. Oděv nebyl dostupný – lidé vybírali, jaký svršek si pořídí a ten v jejich šatníku byl mnohem déle než dnes. Na tento historický fakt navazují například milovníci Slow Fashion – směr vznikl v roce 2008 a nabádá, aby lidé nakupovali méně a pouze kvalitní zboží. Fotografie nám tedy ukazují také ekonomický růst společnosti – v tomto případě se můžeme zamyslet nad tehdejším nedostatkem a dnešním přebytkem.

[4] KOLÁŘ, Viktor, Lukáš BÁRTL a Ondřej KOLÁŘ. *Foto Kolář: Viktor Kolář st.*, 1898-1971. Brno: ve spolupráci s Ostravskou univerzitou vydala Galerie a nakladatelství Stará pošta, 2022. ISBN 978-80-7485-264-0.

Česká móda 30. let 20. století

Třicátá léta znamenala vrchol staletého vývoje českého odívání – byl vybudován a pevně zakotven celý systém módní produkce, od špičkových luxusních modelových domů až po masu domácích krejčích a švadlen a úspěšnou průmyslovou konfekci. Výroba oděvu se mohla opřít o vyspělý průmysl textilní, chemický i sklářský, dodávající nejen kvalitní látky na oděvy, ale i dobré krejčovské přípravy, spinadla, spony, knoflíky atd. Stejně kvalitní byla výroba módních doplňků, mezi kterými se proslavila obuv, ale vysokou úroveň měly i klobouky, rukavice, kabelky a další.[6]

Česká móda se vytvářela v úzkém kontaktu s francouzskou a anglickou, ale měla vlastní módní návrháře a kreslíře, kteří své modely publikovali v původních českých časopisech. A co je důležité – existovala široká základna v množství informovaných a náročných zákaznic a zákazníků různých společenských tříd a skupin. Ti, stejně jako módní tvůrci, patřili ke všem národnostem žijícím v Československé republice, ale převážně to byli Češi, Němci, a Židé.[6]

---

[6] HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. *Česká móda 1940-1970: zrcadlo doby.* Praha: Olympia, 2000. ISBN 80-7033-017-1.

KOLÁŘ, Viktor, kol. 1937/ Kavárna Elektra, Ostrava [fotografie] In: Foto Kolář: Viktor Kolář st., 1898-1971. Brno: ve spolupráci s Ostravskou univerzitou vydala Galerie a nakladatelství Stará pošta, 2022. 256 stran. ISBN 978-80-7485-264-0.

[Členové rodiny u příležitosti zasnoubení Jamesova bratrance]. In: www.1854.photography [online]. British Journal of Photography [cit. 2023-05-21]. Dostupné z: https://www.1854.photography/2021/06/looking-back-james-barnor-reflects/

James Barnor / 1929 / Ghana

James Barnor se narodil v roce 1929 v Accře a je považován za průkopníka ghanské fotografie. V průběhu šesti desetiletí a na dvou kontinentech vytvořil ohromující soubory fotografií, které vypovídají o jeho vášnivém zájmu o lidi a kultury.[7]

Spolu se svými současníky v jiných částech Afriky – Seydou Keïta v Mali, Van Leo v Egyptě nebo Rashid Mahdi v Súdánu – Barnor začal svou kariéru otevřením fotografického portrétního studia, které navštěvovali různorodí klienti zastupující všechny vrstvy společnosti. Začátkem 50. let studio Ever Young v Jamestownu (Accra) navštěvovali státní úředníci a důstojníci, studenti jógy, profesoři z vysokých škol, umělci i novomanželé. Barnor uměl zařídit, aby se jeho klienti cítili dobře – skrz živé konverzace, v zázemí s populární hudbou, vytvářel jedinečné pouto mezi fotografem a fotografovanou osobou.[7]

V té době Barnor fotografoval významné osobnosti i politické lídry včetně prvního premiéra Ghany, Kwame Nkrumaha, který usiloval o Panafrikanismus. James Barnor byl nejen prvním fotožurnalistou, který pracoval pro Daily Graphic – noviny přivezené do Ghany britskou mediální skupinou Daily Mirror, ale byl také pravidelně angažován časopisem Drum – vlivným jihoafrickým časopisem, pro který fotografoval několik zpravodajských témat.[7]

[Ve městě: Průkopnický ghanský fotograf NT Clerk (v pruhovaném saku) a přítel na Asafoatse Nettey Road, Accra, kolem roku 1974.]. In: www.mg.co.za [online]. © 2023 THE MAIL & GUARDIAN. [cit. 2023-05-21]. Dostupné z: https://mg.co.za/article/2019-06-21-00-photographer-james-barnor-ever-young-at-90/

[7] JAMES BARNOR - Biography | Nubuke Foundation. *Nubuke Foundation* [online]. Copyright © 2023 Nubuke Foundation [cit. 21.05.2023]. Dostupné z: https://nubukefoundation.viewingrooms.com/artists/31-james-barnor/biography/

V roce 1959, dva roky po tom, co se Ghana osamostatnila od koloniální nadvlády, se Barnor přestěhoval do Londýna, tehdy vzkvétající multikulturní evropské metropole, aby prohloubil své fotografické znalosti. Zde objevil barevnou fotografii a zapsal se na dvouletý kurz na Medway College of Art, přitom stále fotografoval pro časopis Drum; několik jeho fotografií bylo publikováno na obálkách a distribuováno mezinárodně.[7]

Koncem 60. let byl Barnor najat a zaškolen jako zástupce společnosti Agfa-Gavaert, v roce 1969 se vrací do Ghany, kde otevírá první barevnou fotolaboratoř a Studio X23 v Accře. Dalších 20 let nezávisle pracoval pro několik vládních agentur v Ghaně. Dnes je Barnor v důchodu a žije v Brentfordu v Londýně.[7]

V roce 2021 byla v londýnských Serpentine Galleries uspořádána významná výstava jeho práce. Fotografie Jamese Barnora můžeme najít ve sbírkách Muzea moderního umění v New Yorku, v britské národní galerii Tate, v britském muzeu Victoria and Albert nebo v muzeu mimoevropského umění v Paříži.[7]

Podobně jako ve fotografiích Viktora Koláře st. také ve fotografiích Barnora můžeme číst skrz oděv. Na fotografiích Barnora na první pohled vidíme jinou kulturu i temperament. Africké oblečení je mnohem pestřejší a odkazuje na tradice a otevřenost. Můžeme si všimnout, že oděv se tady vyvíjel podobně jako na jiných kontinentech, hlavní rozdíly jsou především v látkách se specifickými africkými vzory, což poukazuje na nezaměnitelné výtvarné cítění Afričanů.

[Naa Jacobson jako Ballroom Queen, studio Ever Young, Accra, 1955]. In: www.artsy.net [online]. © 2023 Artsy. [cit. 2023-05-21]. Dostupné z: https://www.artsy.net/artwork/james-barnor-naa-jacobson-as-ballroom-queen-ever-young-studio-accra-c-1955

[7] JAMES BARNOR - Biography | Nubuke Foundation. *Nubuke Foundation* [online]. Copyright © 2023 Nubuke Foundation [cit. 21.05.2023]. Dostupné z: https://nubukefoundation.viewingrooms.com/artists/31-james-barnor/biography/

[Děti oblečené ve stejném oděvu, Accra, 70. nebo 80. léta]. In: www.artsy.net [online]. © 2023 Artsy. [cit. 2023-05-21]. Dostupné z: https://www.artsy.net/artwork/james-barnor-kids-dressed-in-identical-suits-accra-1970s-or-1980s

Ghanská móda 60. let

Ghanská móda prošla od 60. let do dnešního dne řadou změn. Móda 60. let byla barevnější, šitá na míru a kombinovala více stylů. Byla to doba politických a sociálních nepokojů a nic nevykreslovalo tyto konflikty jasněji než móda. V té době byla móda vnímána jako společenské měřítko – zda je vlivný, bohatý nebo chudý bylo možné poznat pouhým pohledem.[8]

Západoafrické ženy v 60. letech minulého století utrácely 12–19 % svého příjmu za látky. Velká část těchto výdajů byla použita jako určitý druh kapitálu. Byl to důležitý zdroj finančního bohatství, protože ženy mohly použít látku k výrobě oblečení pro sebe nebo ji prodat jiným ženám.[9]

Právě z oblasti Ashanti v Ghaně, z vesnice známé jako Bonwire, pochází prestižní ghanská látka Kente. Kente je druh tkaniny z hedvábných pruhů se specifickými barevnými vzory, kdy každý vzor má svou symboliku. Dříve šlo o posvátnou látku pouze pro krále při významných událostech. V moderní době se oblečení se vzorem kente stále používá pro festivaly a jiné tradiční příležitosti.[9]

---

[8] MCKINLEY, Catherine E. *The African Lookbook: A Visual History of 100 Years of African Women. UK:* Bloomsbury Publishing, 2021. ISBN 9781620403532.

[9] REMINISCING OF GHANAIAN FASHION FROM THE 60s [online]. Debonair Afrik [cit. 21.05.2023]. Dostupné z: https://debonairafrik.com/reminiscing-ghanaian-fashion-60s/

[Dvě přítelkyně oblečené na církevní oslavu u auta Jamese Barnora, asi 1972,]. In: www.vam.ac.uk [online]. © Victoria and Albert Museum, London, 2023 [cit. 2023-05-21]. Dostupné z: https://www.vam.ac.uk/articles/james-barnor

[Svatební host v parku za katedrálou Nejsvětější Trojice, Accra, c. 1971]. In: www.artsy.net [online]. 2023 Artsy [cit. 2023-05-21]. Dostupné z: https://www.artsy.net/artwork/james-barnor-a-wedding-guest-in-the-park-behind-the-holy-trinity-cathedral-accra-c-1971

[1959. Los Angeles, CA]. In: www.vivianmaier.com [online]. © Maloof Collection. [cit. 2023-05-21].
Dostupné z: https://www.vivianmaier.com/gallery/street-2/#slide-14

Vivian Maier / 1926-2009 / Amerika

Fotografie Vivian Maier zachycují prchavé okamžiky v ulicích New Yorku a Chicaga v polovině minulého století. Během pěti desetiletí pořídila při práci chůvy a pečovatelky více než 100 000 negativů. Její dílo bylo objeveno až po její smrti. Negativy Maierové byly prodány v aukci na sklonku jejího života – její snímky se proslavily především díky dokumentárnímu filmu Finding Vivian Maier z roku 2013 a také díky výstavám v New Yorku, Londýně, Paříži, Chicagu a dalších městech. Monografie Johna Maloofa z roku 2014 – sběratele, který koupil její archiv – rovněž měla velký vliv na to, že Vivian začala být vnímána jako nedoceněný výtvarný umělec.[10]

Vivian Maier byla americkou pouliční fotografkou z New Yorku. Narodila se v USA, většinu svého mládí ale strávila ve Francii. Do USA se vrátila v roce 1951 a začala pracovat jako chůva a pečovatelka, v tomto oboru pracovala po zbytek svého života.[8]

Někdy v roce 1949, ještě ve Francii, Vivian začala fotografovat. Její první fotoaparát byl skromný Kodak Brownie, amatérský fotoaparát s jednou rychlostí závěrky, bez ovládání ostření a clony. Později si pořídila kameru Rolleiflex. V roce 1956 se přestěhovala do Chicaga, kde si užívala luxusu temné komory i vlastní koupelny. V 70. letech přechází na barevnou fotografii, fotila převážně na 35mm film Kodak Ektachrome, fotoaparátem Leica IIIc a dalšími německými zrcadlovkami.[10]

Koncem 90. let Vivian kvůli finančním problémům odkládá svůj fotoaparát a své osobní věci uschovává ve skladu. Od bezdomovectví ji zachránila rodina, pro kterou pracovala – pomohla jí zaplatit garsonku. Fotografie ve skladu zůstaly jen vzpomínkami, dokud v roce 2007 nebyly prodány kvůli neplacení nájemného.[10]

V roce 2008 Vivian spadla v centru Chicaga na kus ledu a udeřila se do hlavy. Ačkoliv to vypadalo, že se plně uzdraví, její stav se začal zhoršovat, proto byla přestěhována do domova pro seniory. Zemřela v dubnu 2009.[10]

Fotografie Vivian Maier se dnes vystavují po celém světě, z neznámé chůvy se tak stala jednou z nejuznávanějších fotografek 20. století.[10]

Americká móda byla vždy odvážnější a pestřejší než ta evropská, proto i fotografie Vivian Maier na nás působí spíše jako ukázky z filmů než momentky z ulice. Při své práci chůvy Vivian pravidelně zaznamenávala dění ve městě – v její tvorbě vidíme fotografie dam v krásných róbách, ale také lidí z ulice, kteří snad ani nepocházejí ze stejného města. Vivian nám ve své tvorbě ukazuje život plný kontrastů, z jejich fotografií se dá vyčíst, že lidé v Americe se nebojí být nepřehlédnutelní, různorodost a dostatek oblečení pak poukazují na ekonomické aspekty společnosti.

[10] About Vivian Maier | Vivian Maier Photographer. [online]. © Maloof Collection [cit. 21.05.2023]. Dostupné z: https://www.vivianmaier.com/about-vivian-maier/

THE NEW YORK PUBLIC

153

CANADIA
STEA

BAR
ITALIAN
KITCHEN

[Fotografie Vivian Maier]. In: www.vivianmaier.com [online]. © Maloof Collection. [cit. 2023-05-21]. Dostupné z: https://www.vivianmaier.com/gallery/street-2

Móda 50. let 20. století

Po válečném strádání bylo potřeba nabrat nový dech. Bohaté sukně v prodloužené délce z barevných látek měly pomoci zapomenout na všeobecnou poválečnou bídu a vrátit do šatníku žen eleganci a smyslnost. Důraz byl kladen na útlý pas, kterého ženy mohly dosáhnout za pomoci korzetu. Pas ještě více zvýrazňovala široká sukně do půli lýtek ušitá z několika metrů látky. Hlavně v Americe se stal oblíbený srdíčkový výstřih zvýrazňující dekolt.[11]

V Československu nebyla nová móda přijata s nadšením. Stát potřeboval látky primárně na vývoz a nebylo tedy žádoucí, aby si ženy šily sukně z velkého množství materiálu.[11]

Ostatně ideální pracující žena měla mít na sobě košili, pracovní kalhoty a šátek, to bylo oblečení, které se hodilo jak na práci v zemědělství, tak do průmyslu.[11]

[11] Nejoblíbenější retromóda – styl 50. let [online]. Copyright © 2012 Národní muzeum [cit. 21.05.2023]. Dostupné z: http://muzeum3000.nm.cz/vystava-retro/nejoblibenejsi-retromoda---styl-50-let

[Chicago, IL 1954]. In: www.artsy.net [online]. © 2023 Artsy. [cit. 2023-05-21].
Dostupné z: https://www.artsy.net/artwork/vivian-maier-chicago-il-1954

PORTRÉTNÍ FOTOGRAFIE

August Sander

Yousuf Karsh

Annie Leibovitz

Projekt Český člověk

Dita Pepe

Můžeme být nepřehlédnutelní, nebo neviditelní. Cítit se nekomfortně, nebo sebevědomě. To vše a mnohem více dokáže oděv - jeden z nejdůležitějších prvků v portrétní fotografii.

V šedesátých letech 19. století se už zhruba ví, co všechno fotografie dokáže, a začíná se pro ni hledat konkrétní uplatnění. Není to snadné, protože toto hledání nabývá s každým dalším tvůrcem vždy nových podob. Ale v zásadě lze říct, že nové médium se začíná uplatňovat v základech všech svých budoucích funkcí.[4]

Vzniká portrét pro milióny. Už daguerrotypie sice s okamžitou platností zrušila výsadní postavení malířského portrétu, ale stále ještě šlo o namáhavé sezení, kdy fotograf musel připevňovat hlavu svého modelu ke zvláštní podpěře, aby ji udržel v potřebné nehybnosti. Doba osvitu se tehdy pohybovala od pěti do čtyřiceti minut, podle toho, jaké byly světelné a atmosférické podmínky. Mokrý kolodiový proces, objevený v roce 1851, expozici zkrátil a fotografové už nebyli odkázáni jen na statické obrázky. A konečně v roce 1854 začíná svou strmou, závratnou kariéru André-Adolphe-Eugène Disdéri, bohem nadaný podnikatel, a takzvanou vizitkovou fotografií způsobuje novou revoluci v portrétu. Snímek velikosti navštívenky už nesleduje jen záměry reprezentativní; je i vhodnou upomínkou, fetišem, který je možné nosit i v kapse oděvu. Aby těch malých obrázků dosáhl, Disdéri vybavil svou komoru několika objektivy a zvláštním zařízením na posouvání negativů. Díky tomu mohlo být na jediném negativu zachyceno osm až dvanáct různých póz modelu. Pak už stačilo vzít nůžky a oddělit je na samostatné snímky. Začíná éra živnostenské fotografie – éra masové produkce portrétů.[4]

Portrétní fotografie je s námi dodnes. V 80. letech nastoupila doba, kdy mnoho domácností mělo vlastní fotoaparát, portrétních fotografií tedy vznikalo čím dál více. S nástupem digitálních fotoaparátů a chytrých telefonů si již můžeme pořídit snímek sebe nebo své rodiny, kdy se nám zlíbí – a také to děláme. Dalo by se říct, že již nepotřebujeme fotografa, který nás zvěční, dokážeme to sami. Ale realita je trochu jiná.

Role portrétního fotografa vždy vyžadovala schopnost komunikovat s lidmi a ani dnes tomu není jinak. Kvalitní portrétní fotograf by měl v sobě skrývat více schopností – kromě komunikace by měl být trochu psychologem i stylistou. A když tyto vlastnosti v sobě má, pak se při fotografování lidé můžou cítit jako celebrity, nejde tedy jen o samotný snímek, ale také o výjimečný zážitek z focení, přičemž ovládání techniky a znalost svícení se dnes bere jako samozřejmost.

Od vzniku fotografie až do dnešního dne můžeme vidět práci skvělých portrétních fotografů, kteří ví, jak lidi před kamerou uvolnit, jak navodit příjemnou atmosféru a také jak fotografovanou osobu obléct. Mnoho z uznávaných fotografů oblečení neřeší, protože pracují s lidmi ze světa celebrit, kteří se v oblečení vyznají, nebo mají k dispozici stylistu. Ale jak postupovat, když fotíme „normální" zákazníky a přesto chceme, aby fotografie odpovídala našim požadavkům? Tady nám nezbude nic jiného, než se o oděv začít zajímat.

Níže předkládám práce vybraných portrétních fotografů, kde si můžete všimnout, že oděv je vždy sladěný a podtrhuje osobnost fotografovaného, díky čemuž je fotografie pro diváka dobře čitelná.

---

[4] MRÁZKOVÁ, Daniela. *Příběh fotografie*. Druhé, upravené vydání. Praha: Mladá fronta, 1985. 272 stran. ISBN: 23-033-85.

Fotografie Augusta Sandera dnes již můžeme částečně nazývat fotografií dokumentární. Sanderovy portréty se vyznačují skvělou kompozicí a světlem. Ke každé fotografované osobě přistupuje jako k celebritě, skrz oděv pak můžeme odhadnout, ve které společenské vrstvě fotografoval.

Yousuf Karsh je jeden z nejúspěšnějších portrétních fotografů v historii. Fotografoval známé osobnosti a proslavil se fotografií Winstona Churchilla, která vznikla díky touze po skvělém snímku a přiměřené drzosti. Ať už Yousuf Karsh fotil princeznu, herce nebo politiky, vždy je na jeho fotografiích důležitý oděv. Ten podtrhuje osobnost a dodává fotografii mimořádný vzhled.

Annie Leibovitz je americká fotografka, jejíž první práce pochází ze 70. let 20. století. Před jejím fotoaparátem se pravidelně objevují ty největší světové ikony. Úzce spolupracuje se stylisty a módními redaktory, díky kterým finální fotografie působí dokonalým dojmem. Fotografované celebrity mají na sobě často módní kousky od značek Gucci, Dior, Marc Jacobs, Saint Laurent by Anthony Vaccarello, Maison Margiela nebo Balenciaga. A i když se nejedná o fotografii módní, oděv pozitivně ovlivňuje náladu celé fotografie.

Projekt Český člověk je mimořádný soubor fotografií obyvatel České republiky, který průběžně vznikal v 80. letech 20. století. Na fotografiích náhodných kolemjdoucích nás nejvíce zaujme oblečení, které není stylizované a odráží život tehdejší společnosti.

Dita Pepe je česká portrétní fotografka známá mimo jiné svým souborem Autoportréty. Je autorkou desítek precizně inscenovaných autoportrétů, v nichž mění svůj věk, charakter a společenské postavení, čímž se přizpůsobuje lidem, s nimiž se fotografuje. Jak sama říká, oděv v její tvorbě je zcela zásadní.

SANDER, August. Handlanger, ca. 1928 [fotografie]. In: LANGE, Susanne. August Sander. Verlag: Taschen, Köln, 1999. ISBN 3-8228-7179-6.

August Sander / 1876–1964 / Německo

August Sander byl německý dokumentární a portrétní fotograf, který je dodnes považován za významného fotografa portrétů Němců na počátku 20. století. Když jako mladý začal pracovat v místním dole, seznámil se s fotografem, pracujícím pro těžební společnost. Sander mu začal asistovat a později – s finanční podporou svého strýce – koupil foto vybavení a vybudoval temnou komoru. V letech 1897 až 1899 pracoval jako asistent fotografa, po skončení vojenské služby cestoval po Německu a fotografoval architekturu a průmysl.[12] [13] [14]

V roce 1901 začal pracovat v rakouském fotografickém ateliéru v Linzi, kde se stal jedním ze společníků, v roce 1904 pak vlastníkem jediným. Ve stejném roce získal na pařížské výstavě Čestný kříž a zlatou medaili. Během této doby experimentoval s používáním barev ve fotografii a jeho práce byla přijata do sbírek Lipského muzea. V roce 1906 v pavilonu Landhaus v Linzi se konala první Sanderova samostatná výstava. O tři roky později zakládá v Kolíně nad Rýnem nový fotografický ateliér.[12] [11] [14]

V roce 1911 August Sander začal pracovat na sérii portrétů Lidé 20. století. Během první světové války sloužil v německé armádě, přičemž pokračoval ve své fotografické činnosti. V roce 1919 začal fotografii vyučovat.[12] [11] [14]

V roce 1927 během tří měsíců procestoval celou Sardinii a pořídil okolo 500 fotografií. Měl v plánu vydat knihu s podrobným popisem svých cest, knihu se mu však dokončit nepodařilo. Sanderova první kniha Tvář naší doby byla vydána v roce 1929 a obsahovala výběr šedesáti portrétů z jeho série Lidé 20. století. Bohužel kniha byla v roce 1936 zabavena a fotografické desky zničeny. V roce 1944 byl ateliér Augusta Sandera poškozen při bombovém útoku.[12]

Některé fotografie z tvorby Agusta Sandera byly vybrány Edwardem Steichenem pro expozici Family of man, která byla zahájena v roce 1955. O tři roky později Německá fotografická společnost učinila Sandera svým čestným spolupracovníkem, v roce 1960 Spolková republika Německo udělila Sanderovi Řád za zásluhy. August Sander zemřel v Kolíně nad Rýnem v roce 1964.[12]

Archiv Augusta Sandera obsahuje více než 40 000 fotografií, najdeme zde fotografie krajiny, architektury, pouliční fotografii a velmi dobře známé portréty, které tvoří cyklus Lidé 20. století. Cyklus ukazuje průřez společností během Výmarské republiky. Série je rozdělena do sedmi sekcí: zemědělci, kvalifikovaní živnostníci, žena, třídy a profese, umělci, město a poslední lidé (bezdomovci, veteráni, atd.)[15]

---

[12] August Sander | Photography and Biography. Famous Photographers [online]. Copyright © 2023 - FamousPhotographers.net [cit. 21.05.2023]. Dostupné z: https://www.famousphotographers.net/august-sander

[13] August Sander (The J. Paul Getty Museum Collection). Getty: Resources for Visual Art and Cultural Heritage [online]. © J. Paul Getty Trust [cit. 21.05.2023]. Dostupné z: https://www.getty.edu/art/collection/person/103KG6

[14] LANGE, Susanne. *August Sander*. Verlag: Taschen, Köln, 1999. ISBN 3-8228-7179-6.

[15] Atlas Gallery | Fine Art Photography AUGUST SANDER - Atlas Gallery [online]. [cit. 21.05.2023]. Dostupné z: https://www.atlasgallery.com/artists/august-sander

[Young Farmers, ca. 1914]. In: www.artsy.net [online]. © 2023 Artsy. [cit. 2023-05-21]. Dostupné z: https://www.artsy.net/artwork/august-sander-young-farmers-2

Fotografie Augusta Sandera se vyznačují precizním technický zpracováním a čistotou. Pečlivě si vybírá fotografovanou osobu i prostředí, ve kterém fotografuje. Oděv na jeho fotografiích zvýrazňuje charisma a napovídá, ze které sociální nebo profesní skupiny člověk pochází. Vojáci v uniformách, hudebníci v oblecích, umělci v extravagantním oděvu, jeptišky v hábitech – stále jsou to Němci, skrz oděv ale můžeme prozkoumat, ke které etnické skupině patří.

V tvorbě Augusta Sandera oděv nese informativní charakter a poskytuje nám doplňující informace, díky kterým se můžeme o portrétované osobě dozvědět více. A když se zadíváme na větší počet portrétů Sandera, dokážeme skrz oděv získat celkovou představu o německém národu – nejspíš nás napadne, že je to národ pracovitý, vzdělaný, se smyslem pro preciznost a řád.

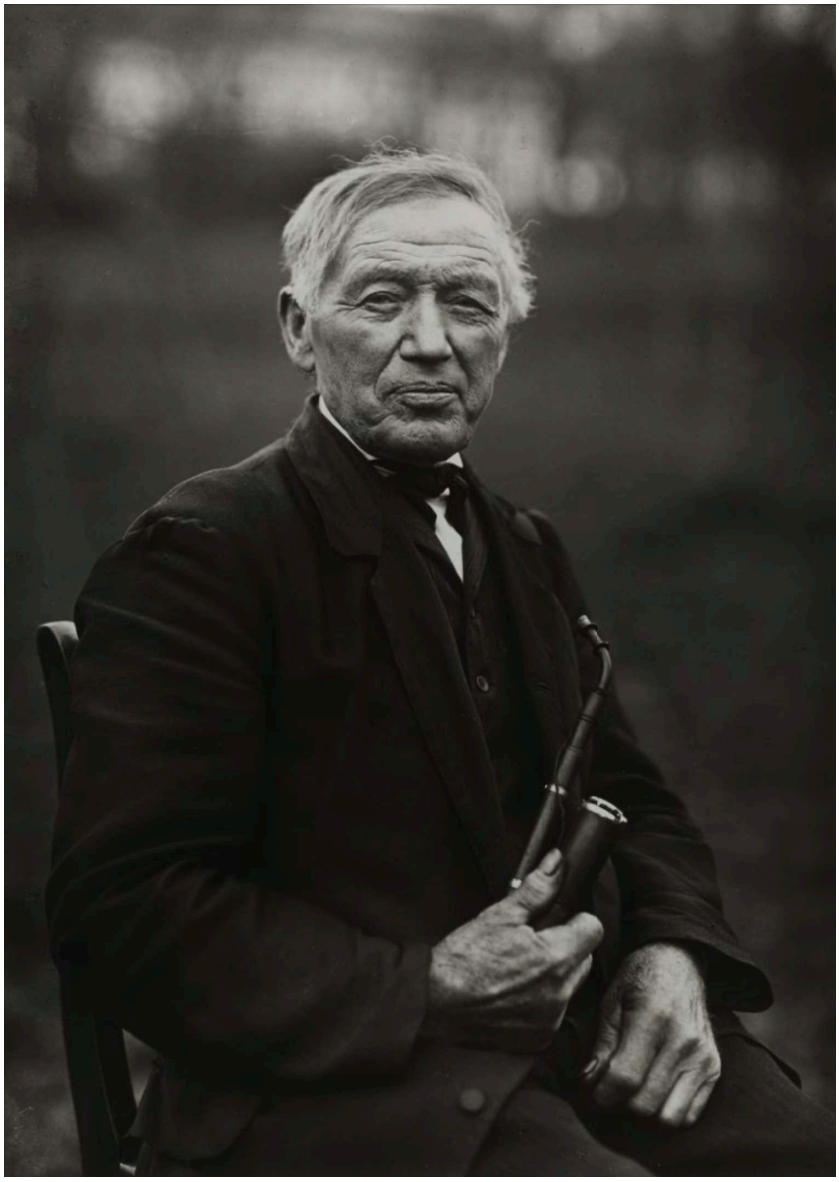

[Filozof, I/ST/2, 1913]. In: www.artsy.net [online]. © 2023 Artsy.
[cit. 2023-05-21]. Dostupné z: https://www.artsy.net/artwork/august-sander-the-philosopher-i-slash-st-slash-2

[Tajemnice Západoněmeckého rozhlasu v Kolíně nad Rýnem, 1931].
In: www.artsy.net [online]. © 2023 Artsy. [cit. 2023-05-21]. Dostupné z: https://www.artsy.net/artwork/august-sander-secretary-at-west-german-radio-cologne

[Cirkusová umělkyně, 1926-32]. In: www.artsy.net [online]. © 2023 Artsy. [cit. 2023-05-21]. Dostupné z: https://www.artsy.net/artwork/august-sander-circus-artist

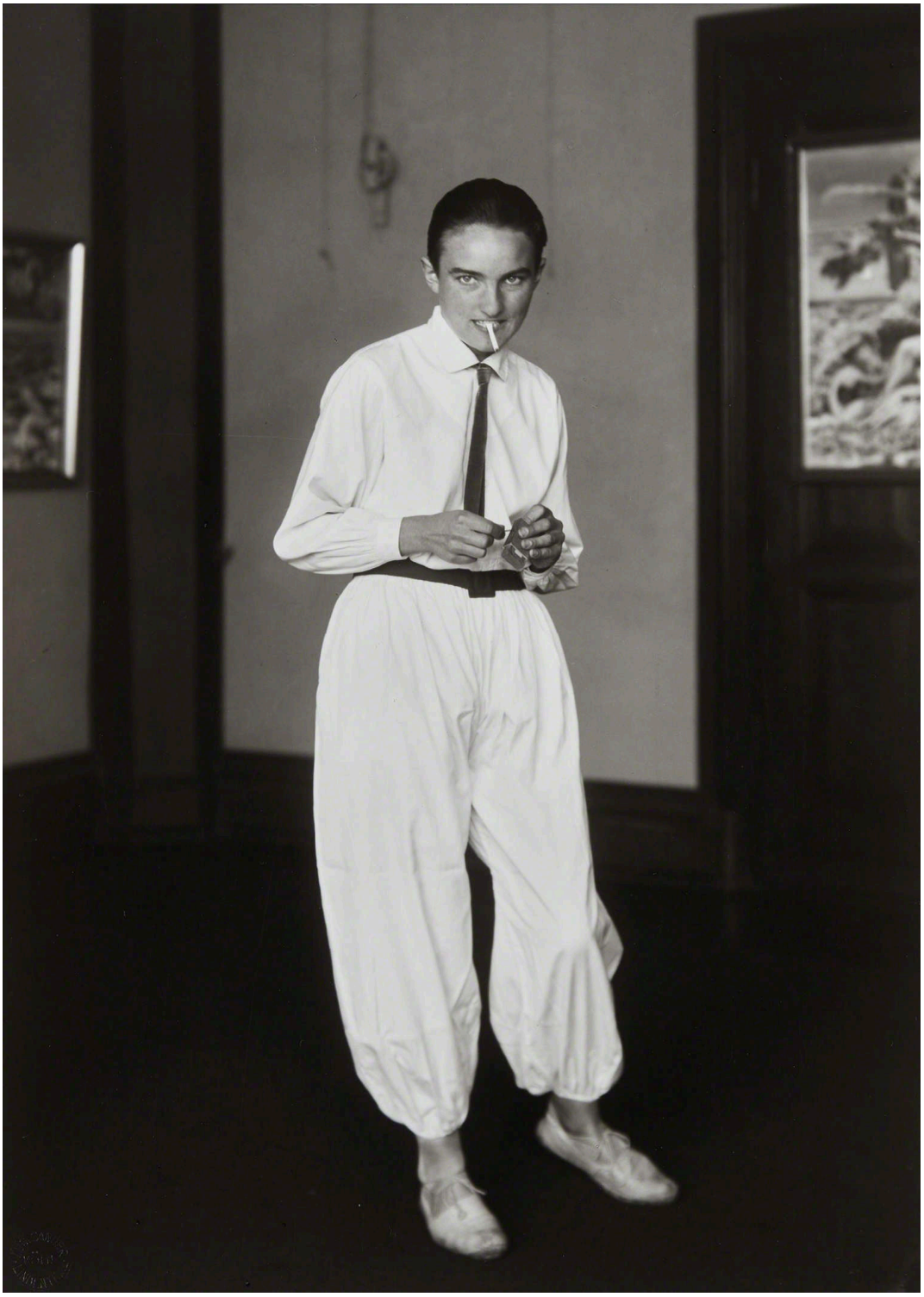

[Malířova manželka, Helene Abelen, cca 1926]. In: www.artsy.net [online]. © 2023 Artsy. [cit. 2023-05-21]. Dostupné z: https://www.artsy.net/artwork/august-sander-frau-eines-malers-painters-wife-helene-abelen

[Princezna Grace, 1956]. In: www.artsy.net [online]. © 2023 Artsy. [cit. 2023-05-21]. Dostupné z: https://www.artsy.net/artwork/yousuf-karsh-princess-grace

Yousuf Karsh / 1908–2002 / Kanada

Yousuf Karsh je arménsko-kanadský fotograf známý pro své portréty významných a slavných osobností ze světa politiky, filmu, hudby i umění – od Alberta Einsteina a Sira Winstona Churchilla až po Walta Disneyho nebo Grace Kelly. Byl to muž, který vzal Churchillovi doutník, a vytvořil tak jednu z nejslavnějších fotografií 20. století.[16] [19]

Narodil se v Arménii v roce 1908 arménským rodičům. Otec Karshe neuměl číst ani psát, ale měl vynikající vkus. Cestoval do vzdálených zemí a nakupoval a prodával vzácné a krásné věci – nábytek, koberce, koření. Matka Karshe byla vzdělaná žena, což byla v té době vzácnost, a velmi dobře četla, zvláště ve své milované Bibli. Z jejich tří žijících dětí Yuosuf byl nejstarší.[18]

Jako Armén na území dnešního Turecka trpěl Karsh pronásledováním. V roce 1922 uprchl se svou rodinou do Aleppa v Sýrii. O dva roky později ho otec poslal do Kanady, kde se o něj staral strýc, fotograf v Sherbrooke. V roce 1926 začal Karsh pracovat pro svého strýce a učil se umění a fotografii. V letech 1928 až 1931 sloužil jako učeň u Johna H. Gara, bostonského malíře a portrétního fotografa, a krátce navštěvoval večerní kurzy na umělecké škole.[18]

Po návratu do Kanady v roce 1931 Karsh s finanční pomocí svého strýce založil studio. Spojil se s Ottawa Little Theatre a dostal příležitost fotografovat herce, tady se seznámil se svou ženou.[18]

V roce 1936 uskutečnil Franklin Delano Roosevelt, první americký prezident, oficiální návštěvu Kanady – přijel do Quebec City na jednání s lordem Tweedsmuirem a premiérem Mackenzie Kingem. Karsh byl pozván, aby tohoto významného hosta vyfotografoval. Výsledná fotografie byla nejen vstupem do světa fotožurnalistiky, ale také důležitým momentem v životě Karshe, protože se poprvé setkal s premiérem Kingem, který se později stal jeho patronem a přítelem.[16]

V červnu 1992 Yousuf Karsh zavřel svůj ottawský ateliér v hotelu Château Laurier a již nepřijímal komerční zakázky. Po šedesáti letech se rozloučil se svou ateliérovou rodinou a spolupracovníky.[17]

Fotografie Winstona Churchilla přinesla Karshovi mezinárodní uznání a je velmi často reprodukovaným fotografickým portrétem. V roce 1967 byl Karshovi udělen Řád Kanady a v roce 1990 byl povýšen na Rytíře Řádu Kanady. Dne 13. července 2002 Karsh zemřel v Bostonské nemocnici na pooperační komplikace. Bylo mu 93 let.[17] [19]

---

[16] Yousuf Karsh | Armenian-Canadian photographer | Britannica. [online]. Copyright © Shane Gross [cit. 21.05.2023]. Dostupné z: https://www.britannica.com/biography/Yousuf-Karsh

[17] The Churchill Portrait | The Famous Pictures Collection [online] [cit. 21.05.2023]. Dostupné z: http://www.famouspictures.org/the-churchill-portrait

[18] A Brief Biography – Yousuf Karsh. Yousuf Karsh – Yousuf Karsh, master photographer of the 20th century [online]. © Yousuf Karsh [cit. 21.05.2023]. Dostupné z: https://karsh.org/a-brief-biography/

[19] KARSH, Yousuf. *Stern Fotografie 71 - Yousuf Karsh.* teNeues Publishing UK Ltd, 2013. 96 stran. ISBN: 3652001559.

Při svém pobytu v Bostonu Yousuf Karsh navštěvoval večerní kurzy umění a studoval díla velkých mistrů, zejména Rembrandta a Velázqueze. Přestože nikdy neuměl malovat, naučil se vnímat světlo a pracovat s kompozicí. Ambiciózní cíl fotit slavné osobnosti se Karshovi splnil. Inspirace v tvorbě světových malířů je zřejmá – staří mistři dávno před vynálezem fotografie dokázali pracovat se světlem a vytvářet obrazy s dramatickou náladou, stejně bravurně to zvládal také Yousuf Karsh se svým fotoaparátem, i když cesta k dokonalým snímkům nebyla jednoduchá.

Karsh při focení nejčastěji volí jednobarevné a čisté pozadí, vyniknout nechává pouze portrétované osoby v dobře zvoleném oděvu, který je důležitou součástí výtvarné kompozice. Na některých snímcích Karsh nahrazuje oděv látkou, která dodává fotografii umělecký podkres a odkazuje na historické obrazy ze starověkého Egypta nebo antického Řecka. Ve fotografiích Karshe vidíme sílu a odhodlání, jeho portréty budou ještě dlouho inspirovat lidi po celém světě, protože, stejně jako obrazy starých mistrů, dokážou předávat zvláštní pocit, který říká, že fotografovaná osoba musela být velmi výjimečná.

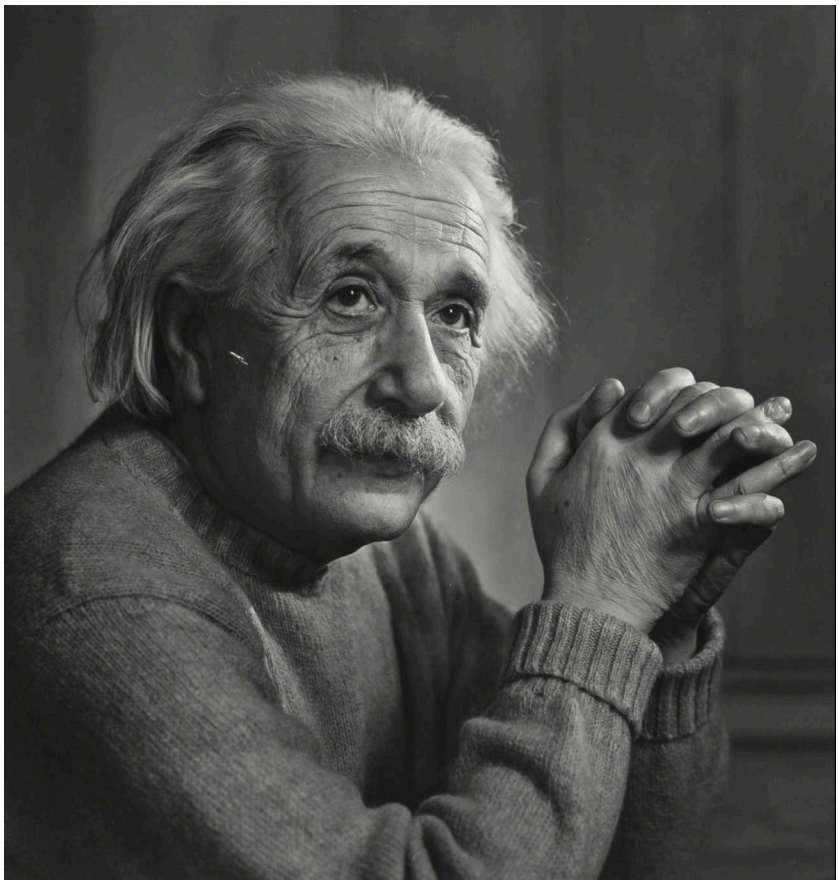

[Albert Einstein, 1948]. In: www.artsy.net [online]. © 2023 Artsy. [cit. 2023-05-21]. Dostupné z: https://www.artsy.net/artwork/yousuf-karsh-albert-einstein-4

[Audrey Hepburn, 1956]. In: www.artsy.net [online]. © 2023 Artsy. [cit. 2023-05-21]. Dostupné z: https://www.artsy.net/artwork/yousuf-karsh-audrey-hepburn-6

Portrét Winstona Churchilla změnil Karshovi život. Po pořízení věděl, že jde o důležitý snímek, nikdy by ale nepomyslel, že se stane jedním z nejvíce reprodukovaných snímků v historii fotografie. V roce 1941 navštívil Churchill nejprve Washington a poté Ottawu. Premiér Mackenzie King přizval k události také Karshe. Po elektrizujícím projevu Karsh čekal v jednacím sále, kde večer předtím nastavil světla a fotoaparát. Když Churchill šel kolem a uviděl fotoaparát, zavrčel: „*Co to je?*" Nikdo neměl odvahu mu to vysvětlit. Karch nesměle vykročil vpřed a řekl: „*Pane, doufám, že budu mít to štěstí a vytvořím portrét hodný této historické příležitosti.*" Churchill se na něj podíval a zeptal se: „*Proč mi to neřekli?*" Smích jeho doprovodu situaci nepomohl. Churchill si zapálil čerstvý doutník a velkoryse s focením souhlasil. Karsh natáhl popelník, ale Churchill se nechtěl svého doutníku vzdát. Karsh se vrátil ke svému fotoaparátu a ujistil se, že je po technické stránce vše nastaveno tak, jak má. Mezitím čekal až Churchill odloží svůj doutník, což se nestalo, uctivě mu tedy řekl: „*Odpusťte, pane*", bez rozmyslu se natáhl a vyndal mu doutník z úst. Když se Karsh vrátil k fotoaparátu, Churchill se zamračil, hlavu bojovně naklonil dopředu a opřel ruku o bok – právě tehdy vznikla jedna z nejslavnějších fotografií 20. století.[20]

[20] Winston Churchill – Yousuf Karsh. Yousuf Karsh – Yousuf Karsh, master photographer of the 20th century [online]. Dostupné z: https://karsh.org/photographs/winston-churchill/

[Sir Winston Churchill, 1941]. In: www.artsy.net [online]. © 2023 Artsy. [cit. 2023-05-21]. Dostupné z: https://www.artsy.net/artwork/yousuf-karsh-sir-winston-churchill-1

Annie Leibovitz / 1949 / Amerika

Annie Leibovitz, původním jménem Anna-Lou Leibovitz je americká fotografka proslulá svými dramatickými, svérázными a ikonickými portréty celebrit. Narodila se v roce 1949 ve Waterbury, Connecticut. Otec Annie Leibovitz byl důstojníkem u letectva US Air Force, její matka instruktorkou moderního tance. Když rodina žila na Filipínách, Leibovitz se zapsala na San Francisco Art Institute. Ač zpočátku studovala malbu, převládla láska k fotografii.[21] [22]

Bylo jí pouhých 21 let, když se na obálce časopisu Rolling Stone objevil její portrét Johna Lennona. Brzy na to se stává první ženou, která byla jmenována hlavním fotografem a její fotografie začínají vytvářet osobitý vizuální styl časopisu Rolling Stone.[21]

Dne 8. prosince 1980 vyslal Rolling Stone Annie Leibovitz pořídit materiál pro titulní stranu nového čísla. Šlo o portrét Johna Lennona a Yoko Ono, kteří v té době vydali nové album. Leibovitz měla v plánu vyfotografovat dvojici bez oděvu – Lennon souhlasil, Yoko se však svléknout odmítla. A tak vznikla jedna z nejslavnějších fotografií, shodou okolností to byl poslední oficiální portrét Johna Lennona, protože ještě téhož dne byl zastřelen. Fotografie získala v roce 2005 ocenění za „nejlepší obal časopisu za posledních 40 let".[22]

V roce 1983 Annie Leibovitz začíná pracovat jako fotografka pro Vanity Fair, kde se čím dál více projevuje její barevnější a dramatičtější styl. V roce 1998 ji oslovila Anna Wintour s nabídkou práce pro časopis Vogue. Do časopisů Vanity Fair a Vogue Annie Leibovitz přispívá dodnes.[22]

Odvážné pózované portréty popkulturních ikon udělaly z Annie Leibovitz jednu z nejslavnějších fotografek současnosti. Leibovitz vydala celou řadu fotografických publikací a získala nemálo ocenění. Kromě portrétů v její tvorbě najdeme také módní editoriály. Spolupracovala s modelkami, jako jsou Kate Moss, Karen Elson a Karlie Kloss, a vytvořila mnoho fantastických fotografických příběhů, které jsou víc než jen stránka v časopise. Zvláštní je, že se Annie Leibovitz nepovažuje za módní fotografku. Jak sama říká, po mnoho let módu vůbec nebrala vážně.[23] [24]

V roce 1991 se stala první ženou, která měla svou autorskou výstavu v National Portrait Gallery ve Washingtonu, D.C. Dále vystavovala v Los Angeles, New Yorku a Londýně a její fotografie patří do sbírek Institutu umění v Chicagu, Muzea moderního umění v New Yorku nebo Losangeleského muzea umění.[23]

---

[21] Annie Leibovitz | Biography, Art, Portraits, & Facts | Britannica. Encyclopedia Britannica | Britannica [online]. Copyright © Shane Gross [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.britannica.com/biography/Annie-Leibovitz

[22] Annie Leibovitz Biography [online]. © 2023 Ocula Limited [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://ocula.com/artists/annie-leibovitz/

[23] Annie Leibovitz | Diamanda Galás, New York (1991) | Artsy. Artsy — Discover, Buy, and Sell Fine Art [online]. Copyright © [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.artsy.net/artwork/annie-leibovitz-diamanda-galas-new-york

[24] Annie Leibovitz: Confessions of an accidental fashion photographer. www.afr.com [online]. Copyright © Annie Leibovitz [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.afr.com/life-and-luxury/fashion-and-style/annie-leibovitz-confessions-of-an-accidental-fashion-photographer-20211112-p598gk

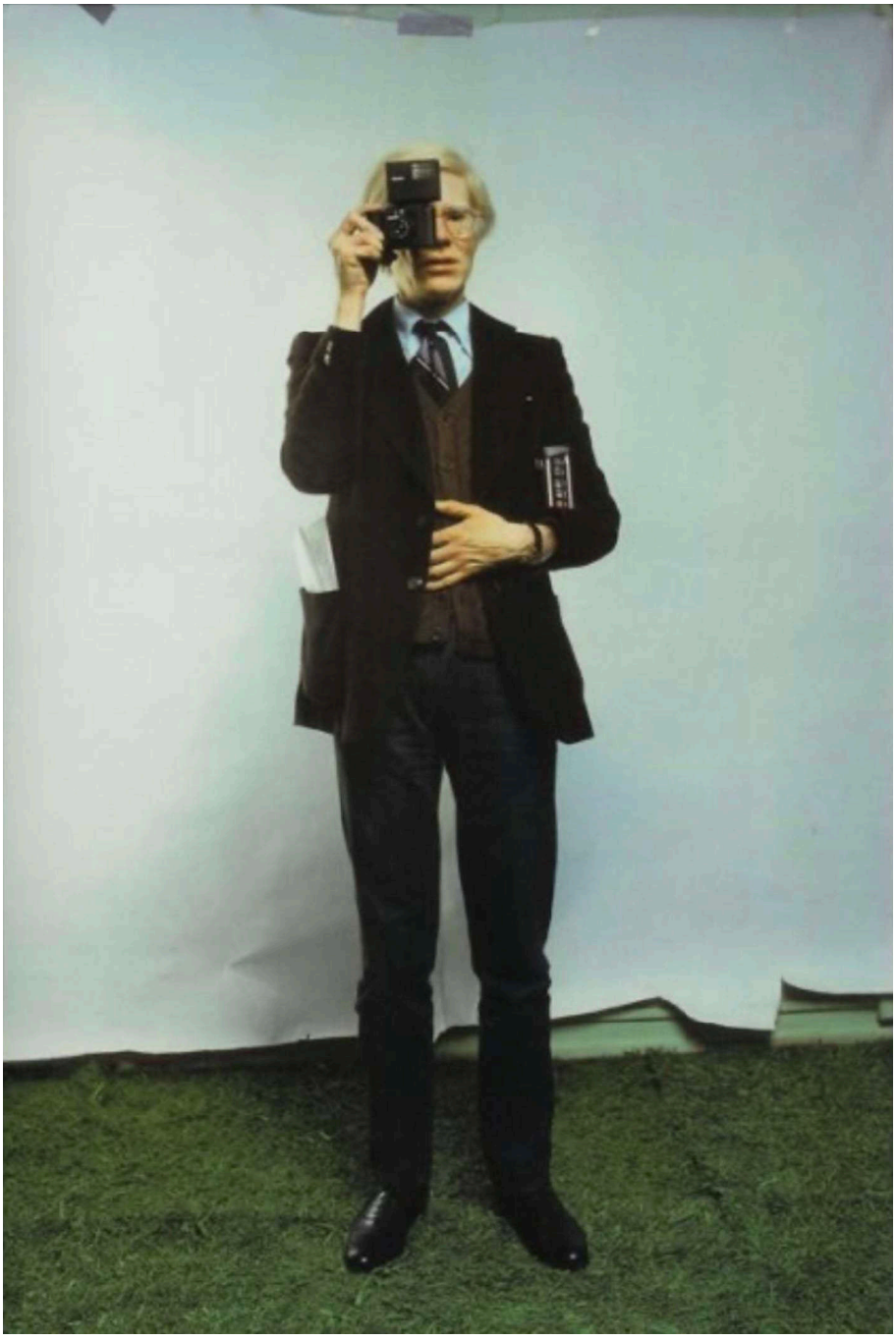

[Andy Warhol, New York City, 1976]. In: www.artsy.net [online]. © 2023 Artsy [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.artsy.net/artwork/annie-leibovitz-andy-warhol-new-york-city-2

[Rihanna ve Vogue America]. In: www.vogue.globo.com [online]. Copyright © [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://vogue.globo.com/moda/noticia/2022/04/gravida-de-seu-primogenito-rihanna-estrela-capa-da-revista-vogue-america.html

Portréty osobností na fotografiích Annie Leibovitz jsou dotvářeny oděvy od nejznámějších módních tvůrců, ke kterým patří Giorgio Armani, Ralph Lauren, Chanel, Gucci, Versace, Valentino nebo Alexander McQueen. Při fotografování Leibovitz často spolupracuje s módními stylisty a redaktory, kteří pomáhají dotvářet finální obraz – zmínit můžeme Grace Coddington nebo Phyllis Posnick z amerického časopisu Vogue. Portrét nebo módní fotografie je tedy dílem nejen fotografa, ale i dalších kreativců, kteří mají na finálním snímku velký podíl.

Mnoho osobností, které můžeme vidět na fotografiích Annie Leibovitz, mají zvláštní moc – inspirují lidi. Vezměme si odvážnou Rihannu, která v pokročilém stádiu těhotenství bez zaváhání oblékla červené krajkové body, čímž dala světu najevo, že těhotná žena neztrácí na kráse a naopak může být velmi atraktivní a sebejistá. Královna Alžběta II. dodala britskému venkovu eleganci. Ať už Annie Leibovitz zachytila královnu v tradičním oděvu nebo elegantní róbě – vždy byla a bude inspirací pro mnoho lidí po celém světě.

Nabízí se otázka, jaký je rozdíl mezi portrétní a módní fotografií? Zatímco módní fotografie často využívá fotografovanou osobu pouze jako subjekt k dekorování, portrétní fotografie se soustřeďuje na nositele oděvu, který může inspirovat nebo skrz oděv sdělovat svůj postoj – a právě to je jedno z poslání fotografií Annie Leibovitz.

[Eileen Collins, Johnsonovo vesmírné středisko, Houston]. In: www.artsy.net [online]. © 2023 Artsy [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.artsy.net/artwork/annie-leibovitz-eileen-collins-johnson-space-center-houston

[Queen Elizabeth II, The White Drawing Room, Buckingham Palace, London, 2007]. In: www.artsy.net [online]. © 2023 Artsy [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.artsy.net/artwork/annie-leibovitz-queen-elizabeth-ii-the-white-drawing-room-buckingham-palace-london-1

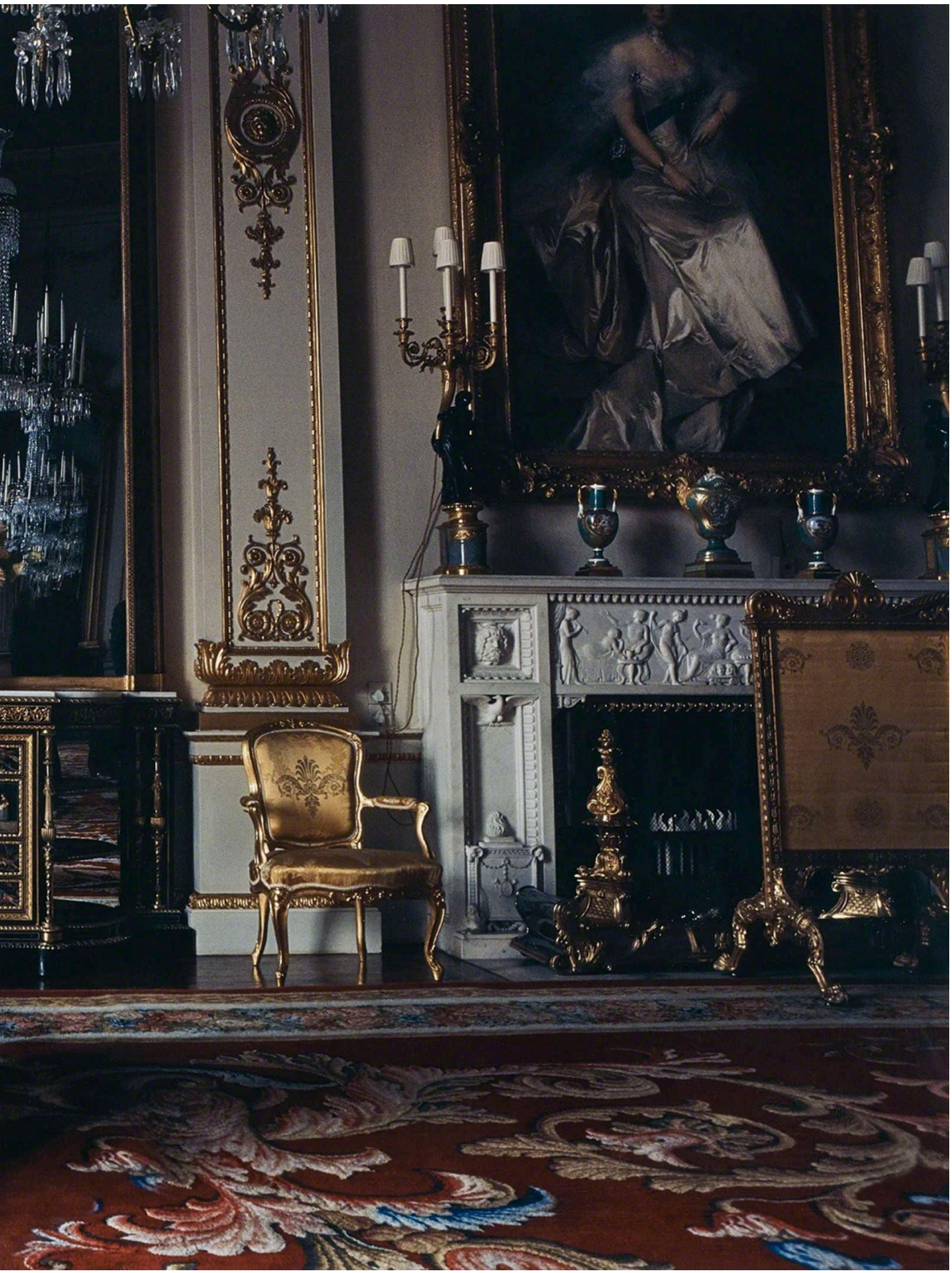

Portrétní fotografie se občas tváří jako fotografie módní. Známé osobnosti se dostávají do rukou těch nejlepších stylistů, kteří společně s fotografem vytvářejí stále novou a novou realitu.

Důležité místo mají ve fotografii módní editoři nebo stylisté. Nejsou to návrháři ani spisovatelé, přesto vyprávějí příběhy, které nás přesouvají do imaginárních světů.

[Fotografie Annie Leibovitz, Vogue, December 2003]. In: www.vogue.com [online]. © 2023 Condé Nast. All rights reserved. [cit. 2023-05-21]. Dostupné z: https://www.vogue.com/slideshow/once-upon-a-time-in-vogue-photos

[Fotografie Annie Leibovitz, Sharon Stone, Anjelica Huston, a Diane Lane, Los Angeles, 2006].
In: https://www.newarteditions.com [online]. New Art Editions © 2023 [cit. 22.05.2023]. Dostupné z:
https://www.newarteditions.com/annie-leibovitz-taschen-collectors-art-edition/

Projekt Český člověk / 1982–2017 / ČR

Zdánlivě prostě vznikají v pouličním stanu portréty chodců, kteří z rozmaru i zvědavosti využívají příležitosti dát se vyfotografovat a ke svému překvapení na místě obdrží darem kontaktní fotografii; s vlastním černobílým snímkem se pak opět ztrácejí v nenávratném proudu lidí. Člověk se svou podobenkou odchází, jako by obdržel důkaz své existence, aby se jí dál vykazoval, nebo ji navždy skryl. Ale řada obrazů nekončí; na stejné místo nekonečného pozadí, s klasickým horním a bočním světlem starých ateliérů, zlákáni návěštím, vcházejí další zájemci, aby vymaněni na chvíli z každodenních vztahů a závislostí, dali strnout té náhlé pravdě svého pozastavení.[25]

V roce 1982 vznikl v České republice výjimečný fotografický cyklus s názvem Český člověk. Trojice fotografů – Jan Malý, Jiří Poláček a Ivan Lutterer (absolventi umělecké fotografie FAMU v letech 1978–1979) pořídili od roku 1982 tisíce snímků českých lidí.[25]

Nápad dokumentovat české lidi vznikl zcela nečekaně v roce 1982, trojice kamarádů z FAMU tehdy měla dokumentovat kroje na Moravě. Do jejich polního ateliéru ale nečekaně přišel muž v montérkách s lahví alkoholu. „Stál tam prostě jako socha a úplně nás učaroval", vzpomínal na neznámého muže Jan Malý. Když jsme fotografii vyvolali, rozhodli jsme, že v tom budeme pokračovat.[27]

Fotografové projektu Český člověk navštěvovali se svým mobilním fotoateliérem různá města republiky, po roce 1989 fotili dokonce i v zahraničí. Fotili náhodné kolemjdoucí, většinou to byla zvědavost, která přiměla lidi do mobilního fotoateliéru vkročit. Hned na místě fotografovaný obdržel polaroidový obrázek, autorům zůstal černobílý planfilm 9 x 12.[25] [26]

V roce 1997 nakladatelství Studia JB vydalo knihu s názvem Český člověk, která v soutěži Nejkrásnější česká kniha 1997 – v kategorii Kniha o výtvarném umění a obrazové publikace – získala druhé místo. Projekt Český člověk oficiálně skončil v roce 2017, kdy nás opustil poslední z trojice fotografů – Jan Malý. Ivan Lutterer tragicky zahynul ve Spojených státech v roce 2001, Jiří Poláček zemřel na podzim roku 2016.[27]

Český člověk je pozoruhodný dokumentárně-portrétní soubor, který se skládá z mnoha fotografií jednotlivců, přesto na nás působí jako portrét jedné rodiny. Něco málo o životě fotografovaných nám částečně prozrazuje oděv, který není stylizovaný, a právě díky tomu je soubor výjimečný. Současníci si skrz oděv můžou připomenout své dětství nebo zavzpomínat, co nosili jejich rodiče. Budoucí generace by mohla v souboru nacházet odpovědi na otázky, jak se žilo v Česku koncem 20. století. Cyklus Český člověk má velký význam už dnes, ještě větší význam bude pravděpodobně mít v budoucnu. Tvůrci odešli, jejich dílo za ně však stále promlouvá a promlouvat bude.

---

[25] MALÝ, Jan; POLÁČEK, Jiří; LUTTERER, Ivan. *Český člověk.* Lomnice nad Popelkou: Studio JB, 1997. 208 stran. ISBN: 80-900903-4-6.

[26] Také Vy ještě můžete vstoupit do projektu Český člověk — ČT24 — Česká televize. [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/1322461-take-vy-jeste-muzete-vstoupit-do-projektu-cesky-clovek

[27] Konec Českého člověka. Zemřel fotograf Jan Malý — ČT24 — Česká televize. [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/2080605-konec-ceskeho-cloveka-zemrel-fotograf-jan-maly

MALÝ, Jan; POLÁČEK, Jiří; LUTTERER, Ivan. 1982 [fotografie]. In: Český člověk. Lomnice nad Popelkou: Studio JB, 1997. 208 stran. ISBN: 80-900903-4-6.

MALÝ, Jan; POLÁČEK, Jiří; LUTTERER, Ivan [fotografie]. In: Český člověk. Lomnice nad Popelkou: Studio JB, 1997. 208 stran. ISBN: 80-900903-4-6.

MALÝ, Jan; POLÁČEK, Jiří; LUTTERER, Ivan [fotografie]. In: Český člověk. Lomnice nad Popelkou: Studio JB, 1997. 208 stran. ISBN: 80-900903-4-6.

Dita Pepe / 1973 / ČR

Dita Pepe, rozená Hornsteinerová, je ostravská fotografka, známá mimo jiné díky svému cyklu inscenované portrétní fotografie Autoportréty, ve kterém se skrz oděv proměňovala a fotografovala se s lidmi různého věku, charakteru i společenského postavení. Jak sama říká, fotografie je její způsob komunikace a terapie.

Dita Pepe ve svých fotografických autoportrétech ukazuje, že je ženou mnoha tváří. Jednou je sebevědomou manželkou bohatého podnikatele, jindy prostou venkovskou dívkou v šátku a květovaném plášti, sedící s obdobně oblečenou babičkou v domově důchodců, potřetí matkou početné romské rodiny, jindy zase afektovaně se usmívající sběratelkou vzácného porcelánu nebo jednou ze dvou sportovkyň, sebevědomě předvádějících svá vycvičená těla v trikotech. Dcera, vnučka, sestra či přítelkyně mnoha žen. Manželka, milenka a kamarádka mnoha mužů. Matka mnoha dětí. Chameleón.[28]

Od roku 2003 Dita Pepe vyučuje portrétní fotografii na Institutu tvůrčí fotografie na Slezské univerzitě v Opavě. Ve své tvorbě se zaměřuje na sociální tematiku, identitu, gender. Za svou práci získala nemálo ocenění – za cyklus autoportrétů obdržela v roce 2012 cenu odborné veřejnosti Osobnost české fotografie, ve spolupráci s knižní dokumentaristkou a nakladatelkou Bárou Baronovou vznikly další oceněné projekty. Kniha *Slečny* o neprovdaných ženách byla oceněna na Nejkrásnější české knize roku 2012. Kniha s tematikou sebepřijetí *Měj ráda sama sebe* v mezinárodní soutěži ABW získala ocenění Nejlepší fotografická kniha 2014, v roce 2016 cenu Magnesia Litera získala kniha *Intimita*.[29]

Od roku 2018 Dita Pepe pracuje na své doktorandské práci na UTB ve Zlíně o hledání hranic lásky a od téhož roku spolupracuje s Janáčkovou filharmonií Ostrava. V roce 2022 její praktická část disertační práce v podobě knihy *Hranice lásky* byla oceněna druhým místem v kategorii Bibliofilie a autorské práce.[29]

Fotografický soubor Autoportréty ukazuje, jak nás může ovlivňovat oděv a prostředí. Dívám se na fotografie Dity Pepe a mám pocit, že se neproměňujeme jen zvenčí, ale i uvnitř. Jako by nám oděv určoval, kdo jsme, ale nemělo by to být naopak? Na rozdíl od portrétů Augusta Sandera zde vidíme jeden zajímavý fakt – oděv nemusí být opisem skutečnosti. Pokud si moc oděvu začneme uvědomovat, můžeme se skrz oděv proměnit v někoho, kým být chceme. Může oděv fungovat jako terapie? Může nám pomoct v hledání sebe sama? Myslím, že ano, jen se nesmíme bát vystoupit z naší komfortní zóny.

Portrétní fotografie Dity Pepe mnohdy působí jako fotografie výtvarné. Autorka si sama volí prostředí, lidi i oděv a pomocí stylizace vytváří jedinečnou náladu. Svou tvorbu také používá jako způsob komunikace, nejedná se tedy jen o zachycení fotografované osoby, ale o zobrazení své vlastní, neexistující reality.

[28] PEPE, Dita. Autoportréty: Self-portraits. Praha: KANT, 2012. ISBN 978-80-7437-069-4.

[29] PEPE, Dita. Biografie [elektronická pošta]. Message to: Olga Zmelíková [cit. 10.04.2023]. Osobní komunikace.

PEPE, Dita. 2007 / Radomír, Eliška, Kateřina, Ida, Ela [fotografie] In: Autoportréty / Self-portraits. Praha: KANT, 2012. ISBN 978-80-7437-069-4.

PEPE, Dita. 2007 / Patrik, Ida [fotografie] In: Autoportréty / Self-portraits. Praha: KANT, 2012. ISBN 978-80-7437-069-4.

Jaký význam má ve Vaší tvorbě oděv?

Zcela zásadní. Oděv určuje jak nás vnímá okolí a jakou roli hrajeme. Z oděvu dokážeme hodně věcí vyčíst. Je to jako jazyk, kterým mluvíme. Mohu používat spisovnou češtinu nebo nářečí, mít v oblibě zdrobněliny nebo být třeba záměrně vulgární. S oděvem je to obdobné.

Pro můj soubor Autoportréty jsem si půjčovala oblečení od lidí, se kterými jsem se fotila. Byl to projev důvěry a intimity, která mezi mnou a fotografovaným byla. Měla jsem pocit, že se i díky tomu stávám opravdu někým jiným.[30]

Spolupracujete se stylistou či designerem, nebo si oděv hledáte/tvoříte pro projekt sama?

Pro své volné věci hledám oblečení sama. Mám ráda second handy. Někdy cíleně nakupuji podle už předem dané představy, která se odvíjí od charakteru postavy nebo od konceptu dané scény. Jinak za ta léta mám doma už pořádný fundus věcí. Mou vášní bylo sbírat mimo jiné i paruky.

Na projektu Měj ráda sama sebe jsem spolupracovala s kamarádkou Ladou Vyvialovou, která je módní návrhářka a fotografovaným ženám z projektu půjčila své modely. Byl to velmi milý projekt a spolupráce.[30]

---

[30] PEPE, Dita. Rozhovor [elektronická pošta]. Message to: Olga Zmelíková [cit. 10.04.2023]. Osobní komunikace.

PEPE, Dita. 2001 / Romana [fotografie] In: Autoportréty / Self-portraits. Praha: KANT, 2012. ISBN 978-80-7437-069-4.

VÝTVARNÁ FOTOGRAFIE

Bára Prášilová
Evelyn Benčičová
Miloš Nejezchleb

Jak vidíš svět?
A nechceš nám to ukázat?

Z výtvarné fotografie se stal silný vizuální a komunikační nástroj, který dokáže informovat i inspirovat.

Výtvarná fotografie je fotografický žanr, který klade důraz na estetiku a emoční zabarvení výsledného snímku. Tento druh fotografie vychází z přesvědčení, že fotografický obraz nemusí být jen věrným záznamem reality, ale může být i uměleckým dílem, podobně jako například malba. Historie výtvarné fotografie sahá do poloviny 19. století, v průběhu let se však v návaznosti na změny ve společnosti a nové technologie proměňovala.[31] [32]

Současná podoba výtvarné fotografie se dá přirovnat k uměleckému dílu tvůrce, který skrz fotografické médium tvoří výrazný obraz, složený z koncepčně promyšleného obsahu, čímž předává divákovi emoci nebo myšlenku.

Fotografování považoval za druh výtvarného umění již sir John Herschel, který původní termín „fotografická kresba" nahradil termínem „fotografie". Úspěšné pokusy o výtvarnou fotografii lze najít u autorů jako byli Julia Margaret Cameronová nebo Oscar Gustave Rejlander, v USA se o výtvarnou fotografii zajímali autoři jako Fred Holland Day, Alfred Stieglitz nebo Edward Steichen.[1] [31]

V tomto fotografickém žánru často vznikají komplexní a promyšlené fotografické soubory. Důležitou roli zde hraje komplexní plánování – výběr fotografované osoby, prostředí, dobře zvolená kompozice, barvy i oděv. Právě oděv často dotváří pocit, který se emočně prolíná celým souborem. Mnoho vizuálních tvůrců oděv pro své fotografie pečlivě vybírá nebo vyrábí dle vlastních návrhů.

Tvorba mnou vybraných fotografů – Báry Prášilové, Evelyn Benčičové a Miloše Nejezchleba – má mnoho společného a jako celek ukazuje, kam výtvarná fotografie směřuje. Dobře zvolené prostředí, lidé, kteří působí odosobněným a bezemočním dojmem, připomínající spíše subjekty než živé osoby, strojené pózy, opakující se prvky a stejné nebo výrazné oděvy – to vše v nás může vyvolat pocit, že nejde o fotografii, ale dílo umělé inteligence. Svět studený a zvláštní, přesto něčím velmi přitažlivý – dokonalý obraz poutá naši pozornost a vyvolává touhu zjistit, proč fotografie vznikla a co se nám autor snaží říct.

[31] Výtvarná fotografie – Wikipedie. [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Výtvarná_fotografie

[32] Your Guide to Art Photography History - Art Business News. Home - News - Art Business News [online] © 2023 Redwood Art Group [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://artbusinessnews.com/2022/01/your-guide-to-art-photography-history/

Bára Prášilová / 1979 / ČR

Česká fotografka Bára Prášilová vytvořila osobitý styl, který spojuje absurdní humor, krásu, hravost, mírnou krutost a neutuchající touhu po dokonalosti. Její vizuální svět z imaginárních vzpomínek je plný barev a příběhů, které často odkazují na ženu jako zdroj všeho.[33] [34]

V ženě vidí Bára Prášilová kombinaci síly a křehkosti. Jak sama v rozhovoru pro Novinky.cz říká, jsou dny, kdy je ona sama ambiciózní a silná, ale pak přichází období křehkosti. Někdy je extrovertní, jindy introvertní, jednou rychlá, pak pomalá. Rozporuplnost žen Báru fascinuje a to se také odráží v její tvorbě.[34] [36]

Bára Prášilová získala za svou tvorbu řadu ocenění, v roce 2014 například obdržela Hasselblad Masters Award, prestižní světové fotografické ocenění. Její fotografie jste mohli vidět na výstavách v České republice i v zahraničí, poslední výstava byla k vidění začátkem roku 2023 ve Spojených arabských emirátech.[35]

Surreálné a mnohovrstevnaté fotografie Báry Prášilové jsou výsledkem pečlivého plánování a náročného procesu výroby vlastních rekvizit, které se často stávají součástí fotografických instalací. V roce 2022 vydala Bára Prášilová svou první knihu s názvem *Circles* – kniha obsahuje fotografickou tvorbu, která vznikala posledních 15 let.[36]

Tvorba Báry Prášilové působí jako záběry z divnosvětu. Vyvolávají pocity pochybnosti, zároveň ale dokážou svým zpracováním, čistotou, nápadem a barvami zaujmout i fascinovat.

Jedním z nejdůležitějších prvků ve fotografiích Báry Prášilové je oděv, který pečlivě vybírá nebo sama vyrábí. V případě fotografie Clock z roku 2019 vidíme červené šaty, ve kterých modelka vypadá jako panenka. Zvláštní pocit nereálnosti můžeme mít z fotografie díky houpacímu prvku, který má modelka místo nohou. Na webu Báry Prášilové je k vidění video s ukázkou, jak rekvizity pro tento snímek vyráběla. Díky oděvu a rekvizitám se jí podařilo vytvořit fotografii, která předává zvláštní emoce – údiv, fascinaci dokonalostí. Při pohledu na fotografii můžeme nabýt dojmu, že se díváme na digitální grafiku, ve které by nás houpací prvky pravděpodobně nepřekvapily.

---

[33] The Chemistry Gallery | Bára Prášilová. The Chemistry Gallery | Hlavní Město Praha | Galerie [online]. Copyright © The Chemistry Gallery [cit. 31.05.2023]. Dostupné z: https://www.thechemistry.art/baraprasilova

[34] Česká fotografka se pyšní světovým úspěchem. Její plakát je k dostání v obchodě IKEA po celém světě - CZECHDESIGN. [online]. Copyright © CZECHDESIGN 2003 [cit. 31.05.2023]. Dostupné z: https://www.czechdesign.cz temata-a-rubriky/ceska-fotografka-se-pysni-svetovym-uspechem-jeji-plakat-je-k-dostani-v-obchode-ikea-po-celem-svete

[35] Just a moment.... Just a moment... [online]. © XPOSURE 2023 [cit. 31.05.2023]. Dostupné z: https://xposure.ae/bara-prasilova/

[36] Umělkyně Bára Prášilová: Rozporuplnost žen mě fascinuje - Novinky. [online]. Copyright © 2003 [cit. 31.05.2023]. Dostupné z: https://www.novinky.cz/clanek/kultura-umelkyne-bara-prasilova-rozporuplnost-zen-me-fascinuje-40409073

[CLOCK, 2019]. In: www.baraprasilova.com [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.baraprasilova.com/artworks#/biological-clock-2019/

[An original sketch]. In: www.baraprasilova.com [online]. [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.baraprasilova.com/artworks#/biological-clock-2019/

[UNTITLED, FROM THE SERIES HELENA'S THINGS , 2016]. In: www.baraprasilova.com [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.baraprasilova.com/artworks#/untitled-from-the-series-helenas-things-2016/

[TOUCHING (2021), FROM THE SERIES CIRCLES]. In: www.baraprasilova.com [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.baraprasilova.com/artworks#/touching-2021-from-the-series-circles/

[UNTITLED (2021), FROM THE SERIES CIRCLES]. In: www.baraprasilova.com [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.baraprasilova.com/artworks#/untitled-2021-from-the-series-circles/

[Artificial Tears]. In: www.thephoblographer.com [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.thephoblographer.com/2017/10/10/evelyn-bencicova-mundanity-life-artificial-tears/

Evelyn Benčičová / 1992 / SK

Natalia Evelyn Benčičová je vizuální umělkyně, která na svých fotografiích vytváří působivé narativní scénáře, stírající hranice mezi realitou a představivostí. Fotografie Evelyn působí jako iluze, ve své tvorbě si hraje s divákovým vnímáním, které se může lehce ztratit v labyrintu imaginace. Pro svůj znepokojivě krásný vizuální projev vybírá neobvyklá prostředí, celkový dojem z fotografie pak podtrhují modelky s netypickým vzhledem a pečlivě vybraným oděvem.[37] [38]

Komerční a umělecká tvorba Evelyn Benčičové se objevila v časopisech jako Vogue Portugal, Vogue Czechoslovakia, Vogue Korea, ZEIT Magazine, The Gentlewoman, ELLE, Dazed & Confused, GUP, HANT a Metal Magazine. Její práce byly publikovány v prestižních mezinárodních fotografických knihách a na několika online platformách jako Juxtapoz, iGNANT, Fubiz media. Evelyn má na svém kontě několik samostatných i skupinových výstav ve Stockholmu, Londýně, Paříži, Berlíně, Vídni, Miláně, Amsterdamu, Praze a Římě.[39]

V roce 2016 získala Benčičová prestižní ocenění Hasselblad Masters a Broncolor GenNext. Dostala se také do užšího výběru a na ocenění LensCulture, Independent Photographer, Gomma Grant, Life Framer a OFF Festival. Její módní film Asymptote (2016), který vytvořila společně s Adamem Csoka Kellerem, získal cenu za nejlepší nový módní film na Fashion Film Festival Milano 2017 a byl uveden na SHOWstudio Fashion Film Awards, Austrian American Short Film Festival a na A Shaded View on Fashion Diane Pernet.[39]

I když Evelyn Benčičová pracuje s fotografickým médiem, za fotografa se nepovažuje. Focení je pro ni poslední a nejmenší částí celého pracovního procesu. Fotoaparát začala používat v roce 2013 po vážné operaci očí. Jak sama říká v rozhovoru pro Wertn.com, fotografie jí umožnila vidět detaily světa, ale smysl pro výtvarné umění měla v sobě již mnohem dříve: „Vytvářela jsem si v mysli scény, imaginární svět, většinou bez definované formy. Dnes jsem našla způsob, jak to vyjádřit. Fotografie je jazyk, který mi pomáhá vyjádřit se, ale samotná fotografie pro mne poselstvím není."[37]

Ve své tvorbě Evelyn spolupracuje s předními návrháři z celého světa, zvolený oděv skvěle podtrhuje celou scénu a úmyslně dotváří emoci, kterou chce vizuální tvůrkyně do obrazu vnést. Barvy oděvu jsou tlumené, oděv nemá působit výrazně, jeho význam na fotografiích však nemůžeme zpochybnit.

---

[37] Evelyn Bencicova – wertn.com [online] [cit. 31.05.2023]. Dostupné z: https://wertn.com/2018/10/evelyn-bencicova/

[38] Evelyn Bencicova [online]. [cit. 31.05.2023] Dostupné z: http://evelynbencicova.com/info

[39] Evelyn Bencicova | ARTPIL. ARTPIL / Profiles of the Arts | ARTPIL [online]. Copyright © [cit. 01.06.2023]. Dostupné z: https://artpil.com/evelyn-bencicova/

[Black and White Magic]. In: photolicioux.wordpress.com [online] [cit. 22.05.2023].
Dostupné z: https://photolicioux.wordpress.com/tag/evelyn-bencicova/

[Black and White Magic]. In: photolicioux.wordpress.com [online] [cit. 22.05.2023].
Dostupné z: https://photolicioux.wordpress.com/tag/evelyn-bencicova/

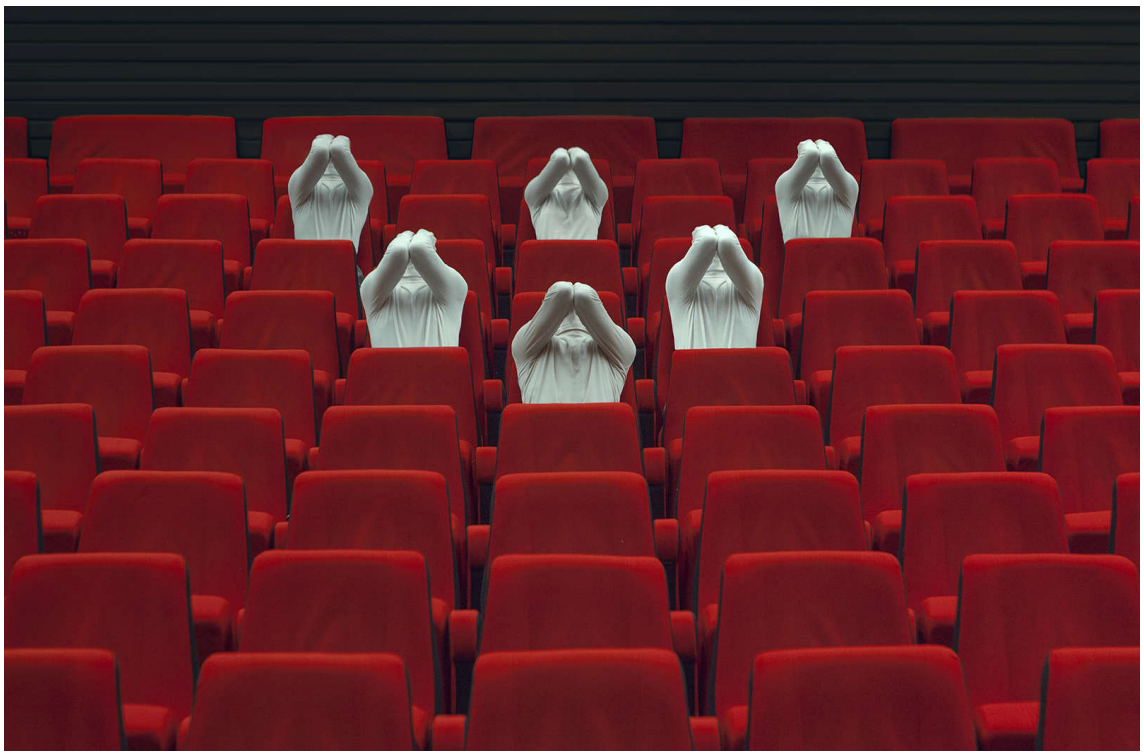

[Asymptote, 2016]. In: evelynbencicova.com [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: http://evelynbencicova.com/asymtote/

[Asymptote, 2016]. In: evelynbencicova.com [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: http://evelynbencicova.com/asymtote/

Miloš Nejezchleb / 1978 / ČR

Miloš Nejezchleb je český fotograf, který se od roku 2016 věnuje umělecké fotografii. Jeho fotografie jsou charakteristické svou barevností, výtvarným pojetím, často s prvky surrealismu. Své projekty zachycuje většinou v sériích a rád do nich vkládá sociální témata. Je držitelem několika mezinárodních ocenění, vystavoval v Paříži, Benátkách nebo Torontu. V roce 2018 se stal vítězem Czech Press Photo 2018 v kategorii Lifestyle a v letech 2021 a 2022 byl vyhlášen jako fotograf roku londýnskou Fine Art Photograhy Awards a následně také kanadským komunitním webem 500px.[40]

Miloš si často vybírá aktuální společenská témata, která zpracovává jako příběhy pomocí fotografických cyklů. Na takových sériích pracuje sám a zajišťuje celou uměleckou režii – navrhuje styling, hledá lokace a provádí postprodukci.[41]

Svůj první fotoaparát si koupil až v dospělosti a po pár letech zkoušení zjistil, že k výtvarné fotografii má nejblíže. Veselé barvy, čistota, symetrie, minimalismus a kontrast – to jsou prvky, podle kterých poznáme jeho práci.[41]

Koncepčně promyšlená tvorba zásadně ovlivnila Milošův pohled na svět – až s focením začal vnímat drobné detaily, které dřív přehlížel. Díky focení nacházel nová zajímavá místa, nebo vizuálně odlišné lidi. Postupem času fotografie začala ovlivňovat také jeho pohled na módu, architekturu, ale i na ženy.[40]

Poslední soubor nese název Stomie – umělý vývod. Pro někoho těžko přijímaný handicap, pro jiné vysvobození po dlouhých zdravotních komplikacích. O životě se stomií se moc nemluví. Lidé se stomií se často za svůj sáček stydí a neříkají o tom ani lidem z nejbližšího okolí. Téma, které zůstává ukryté pod oděvem, ale také ve společnosti.[42]

Miloš Nejezchleb kontinuálně pracuje na dvou dlouhodobých cyklech – Stronger a Standing Out. Cyklus Stronger se věnuje lidem, kteří v životě prošli něčím těžkým, co je navždy poznamenalo, ale v konečném důsledku posílilo. Podstatou cyklu je ukázat, že naše běžné starosti nejsou zas tak velké, protože mezi námi chodí lidé, se kterými se život nepáral, přesto mají energie na rozdávání, zůstali silní a pozitivní. V cyklu Standing Out zachycuje osobnosti, které v pozitivním slova smyslu vystupují z řady. Oba cykly chce autor tvořit průběžně jako celoživotní dílo.[41]

Také v tvorbě Miloše Nejezchleba oděv podtrhuje celý fotografický příběh a dodává fotografii doplňující, přesto velmi důležitý, význam. Na rozdíl od tvorby Evelyn Benčičové Miloš často pracuje s pestřejší barevností oděvů, která dotváří celkový barevný podtón fotografie nebo naopak pomocí kontrastu upozorňuje na oděv nebo jeho doplněk. Důkladně zvolený oděv dodává scéně čistý a minimalistický vzhled, který se stal základem většiny dnešních výtvarných fotografií se zaměřením na konceptuální obsah.

---

[40] Miloš Nejezchleb: „Rád umělecky ztvárňuji sociální témata.“ [online] [cit. 22.05.2023] Dostupné z: https://www.kvalitnifotky.cz/blog/milos-nejezchleb-rad-umelecky-ztvarnuji-socialni-temata/

[41] MILOS NEJEZCHLEB [online] [cit. 02.04.2023]. Dostupne z: https://www.nejmil.com/about/

[42] Stomie [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.facebook.com/nejmil.cz/posts/pfbid0KRErTup24Qkdzoi87BFpKecr319nNBqbshPo7eHGxMu8morgYC39JHJgZxF2UsmZl

[Moon for Sale #1, 2020]. In: www.nejmil.com [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: http://www.nejmil.com

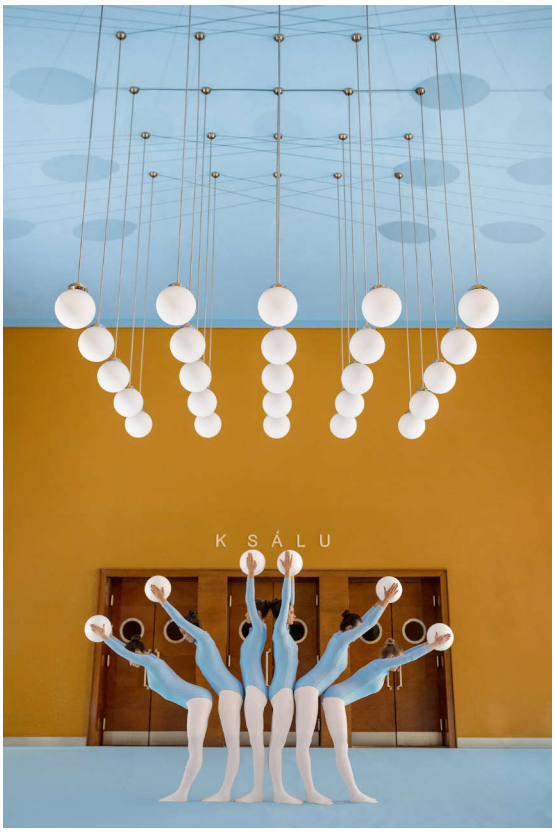

[Moon for Sale #2, 2020]. In: www.nejmil.com [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: http://www.nejmil.com

[Consumer Society (2017)]. In: www.nejmil.com [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: http://www.nejmil.com/2742-2/

Jaký význam má ve Vaší tvorbě oděv?

Zásadní. Prostřednictvím oděvu dotvářím jak atmosféru, tak barevnou symbiózu celé scény. Výběr oděvu mi většinou na celé sérii trvá nejdéle.[43]

Spolupracujete se stylistou či designerem, nebo si oděv hledáte/tvoříte pro projekt sám?

U většiny sérií jsem si oblečení hledal a nakupoval sám. V poslední sérii s názvem Stomie jsem poprvé kostýmy nekupoval, při jejich tvorbě jsem spolupracoval s kostymérkami z Národního divadla v Brně.[43]

[43] NEJEZCHLEB, Miloš. Rozhovor [elektronická pošta]. Message to: Olga Zmelíková [cit. 02.04.2023]. Osobní komunikace.

[Stoma #00]. In: www.megapixel.cz [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.megapixel.cz/foto/610238

[Stoma #01]. In: www.megapixel.cz [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.megapixel.cz/foto/634131

[Stomie]. In: www.facebook.com [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.facebook.com/nejmil.cz/posts/pfbid0KTkLnh42h9cB3H4GbHmMqxc7CNsuw161Q4cxbpMrVGUdAuF6Hw4LRa6QhGkmbi2ql

REKLAMNÍ FOTOGRAFIE

Neil Kremer a Cory Johnson

Erik Almas

Matúš Tóth

Reklamní fotografie není na ústupu, jen požadavky na ni se neustále mění.

Již nestačí vytvořit technicky dokonalou fotografii, reklama musí vypadat jako umělecké dílo, které dokáže zaujmout barvami, náladou a příběhem.

Reklamní fotografie má dlouhou historii, která sahá až k počátkům fotografie v 19. století. Vznikla jako reakce na rozvoj průmyslu a obchodu a šlo o nejjednodušší způsob, jak zákazníkovi představit nový produkt.

Noviny, časopisy a další tiskoviny v té době hledaly nové způsoby, jakými přilákat inzerenty, protože pro upoutání pozornosti čtenářů se používaly hlavně kreslené reklamy, které již byly zastaralé. Fotka byla dalším logickým krokem.[44]

V roce 1911 uznávaný portrétní fotograf Edward Steichen nafotil první módní kampaň, ve které zachytil tanečnice v modelech návrháře Paula Poireta. Nový způsob prezentace oděvu měl velký úspěch, Steichenovy fotografie byly publikovány v mnoha módních časopisech, a tak se stal jedním z průkopníků v oblasti módní reklamy.[44] [45]

V druhé polovině 20. století se reklamní fotografie stala důležitou součástí marketingových kampaní. Nejdřív se tvůrci reklamní fotografie zaměřovali pouze na produkt, později na pozitivní vztah mezi značkou a zákazníkem. Tyto metody v reklamní fotografii fungují dodnes, často si kupujeme produkt od konkrétní značky jen proto, že s výrobcem sympatizujeme nebo nás jednoduše zaujme skvěle zpracovaná reklamní kampaň.

Zatím největší úspěch zažila reklamní fotografie s nástupem moderních technologií, jako jsou digitální fotografie, počítače nebo internet. Velké i malé firmy své produkty propagují přes placené reklamy, skrz které se dokážou dostat do telefonů uživatelů internetu. Ve světě s nekonečným počtem reklam a fotografií se ale orientuje čím dál hůř. Jestli kdysi stačilo pouze vyfotit produkt a fotografii zveřejnit, dnes reklamní fotografie musí mít takový vizuál, který v přeplněném světě bude nepřehlédnutelný.

Velké firmy jsou si tohoto faktu vědomy, proto si objednávají kreativní týmy, které navrhují koncept celé kampaně – cíleně vybírají prostředí i oblečení, netvoří pouze „obrázek", ale celý příběh. Ta nejlepší komerční fotografie připomíná fotografii výtvarnou – jde o dokonalé dílo, jehož hlavním cílem však není předání sdílení fotografa, ale zákazníka.

Tvorba mnou vybraných reklamních fotografů ukazuje, jak se dá v tomto žánru pracovat s atmosférou a příběhem, přičemž oděv zde přímo ovlivňuje kvalitu výsledné fotografie. Na první pohled je zřejmá spolupráce se stylistou nebo někým, kdo se v oděvu vyzná. Důležitou součástí dnešní reklamní fotografie je práce v editačních programech – autor fotografii nejen pořídí, ale také upraví tak, aby dokázala vyvolat požadovanou emoci.

---

[44] The Art of Imitation: Edward Steichen's Modern Fashion Photographs of 1911 – CASSIDY ZACHARY. CASSIDY ZACHARY – FASHION HISTORIAN [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://theartofdress.org/2015/07/16/the-art-of-imitation-edward-steichens-modern-fashion-photographs-of-1911/

[45] Reklamní fotografie – Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Reklamn%C3%AD_fotografie

Neil Kremer a Cory Johnson / USA

„Bylo mi kolem čtyřicítky, když jsem se začal věnovat fotografování", říká Neil Kremer (na fotografii vpravo). Vyrůstal v Rochesteru ve státě New York a fotografování ho zaujalo poté, co viděl u svého strýce sbírku výtvarných fotografií. První fotoaparát si ale Kremer koupil až v roce 2011, kdy žil v Los Angeles a jeho kariéra obchodního zástupce firmy vyrábějící sportovní potřeby šla ke dnu. „Viděl jsem na ovládacím kolečku písmena – M, S, P – a neměl jsem tušení co to znamená," říká. „Musel jsem si několikrát přečíst návod, abych pochopil, jak se s fotoaparátem zachází."[46]

Kremer půjčil svůj fotoaparát kamarádovi Corymu Johnsonovi (na fotografii vlevo). Rodák z městečka Keokuk ve státě Iowa si vybudoval byznys ve filmové produkci, ale okolnosti kolem posledního filmu přivedly jeho společnost ke krachu. Při natáčení se Johnson poflakoval s filmovou fotografkou a viděl, jak na jednom snímku najednou zachytila scénu, kterou celý den natáčeli. „Ten proces mi prostě sedl," říká. Po třech dnech hraní s Kremerovým fotoaparátem si Johnson koupil vlastní.[46]

O jedenáct let později se Kremer Johnson Photography, fotografické duo se sídlem v Los Angeles, můžou pochlubit širokou škálou zákazníků z různých odvětví. Jejich práce získaly 30 významných fotografických ocenění a byly vystaveny v Newyorské škole fotografie.[43]

Na zvládnutí fotografie aplikovali pravidlo 10 000 hodin, jak říká Johnson: „Neustále jsme fotili, učili se a zlepšovali. Běhali a fotili jsme nadjezdy na dálnici, mola a různé věci jako typičtí studenti fotografie, ale nám bylo čtyřicet." A pak Kremer zveřejnil fotografie na sociálních sítích a jejich tvorba zaujala zástupce magazínu Infligh, kteří oslovili dvojici s nabídkou přefotit obálku alba skupiny Eagles „Hotel California". O týden později, na vysokozdvižné plošině 40 stop nad Sunset Boulevard, si oba uvědomili, že je to práce, kterou chtějí dělat jako profesionálové.[46]

Nazývat jejich společný úspěch náhodným by ovšem nebylo správné, protože důležitou roli v rozjezdu nové kariéry sehrály jejich dlouholeté obchodní zkušenosti. „Jít do toho jako čtyřicátník, který rozumí podnikání, je něco úplně jiného než dělat fotografii jako kluk, který právě vyšel z vysoké školy" říká Kremer.[46]

Na první pohled se zdá, že jejich portfoliu dominuje svérázný námět a svícení ve stylu Looney Tunes. Náznak můžeme vidět také u autoportrétu, na kterém Kremer a Johnson stojí v hrdinských pózách a oděvu v kalifornských pastelových barvách, sebevědomě hledící do dálky na pozadí starého cihlového skladu. Čím více jejich portfolio prohlížíte, tím větší rozmanitost najdete v námětu a barvách. „Nálada, výraz a barevný příběh – to jsou tři věci, které se snažíme přenést do všech našich fotografií," říká Johnson. „A to je něco, co kreativní reklamní agentury oceňují."[46]

Mnoho profesionálních fotografů tvoří osobní projekty, aby si rozšířili své dovednosti nebo aby si užili umělecké svobody, kterou při své komerční práci nezískají. Kremer

a Johnson vidí osobní projekty jako reinvestici do svého podnikání. „Děláme vlastní projekty, ale finančně to není jednoduché," říká Kremer. „Polovina rovnice je tedy to, co bude akceptováno v reklamní komunitě. Naše vlastní projekty ovšem přidávají portfoliu větší hodnotu, než práce, kterou tvoříme pro klienty. Lidi vidí naši volnou tvorbu, a ta pro ně má větší hodnotu než komerční zakázky," říká Johnson. V naší tvorbě vidí nás, ne požadavky někoho jiného, a to je také důvod, proč s námi chtějí spolupracovat.[46]

Nálada, výraz a barevný příběh – to jsou tři věci, které definují tvorbu Kremera a Johnsona. Požadovaného barevného tónu dosahují kombinací vhodného prostředí, oděvu a světelné atmosféry. Oděv v sobě často nese vtip, barva oděvu sjednocuje výslednou fotografii nebo úmyslně upozorňuje na svého nositele. Fotografie Kremera a Johnsona jsou vizuálně zajímavé a nepřehlédnutelné, což z nich dělá tvůrce, kteří dokázali najít balanc mezi reklamní a výtvarnou fotografií.

[Neil Kremer and Cory Johnson]. In: https://www.kremerjohnson.com [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.kremerjohnson.com/ABOUT/1

[46] About Neil Kremer and Cory Johnson [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.kremerjohnson.com].

[CONCEPTUAL]. In: https://www.kremerjohnson.com [online]
[cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.kremerjohnson.com/PORTFOLIOS/CONCEPTUAL/thumbs

[CONCEPTUAL]. In: https://www.kremerjohnson.com [online]
[cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.kremerjohnson.com/PORTFOLIOS/CONCEPTUAL/thumbs

[CONCEPTUAL]. In: https://www.kremerjohnson.com [online]
[cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.kremerjohnson.com/PORTFOLIOS/CONCEPTUAL/thumbs

[CONCEPTUAL]. In: https://www.kremerjohnson.com [online]
[cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.kremerjohnson.com/PORTFOLIOS/CONCEPTUAL/thumbs

Erik Almas / 1968 / Norsko

Eric Almas je norský fotograf, který se specializuje na reklamní fotografii a digitální zpracování obrazu. Pochází z Norska, později se přestěhoval do San Francisca, kde v současnosti žije a pracuje. Studoval reklamní design a fotografii na univerzitě v Oslu.[47]

Eric Almas je známý svými surrealistickými a fantastickými obrazy, které vytváří pomocí postprodukce. Ve své práci často kombinuje více fotografií, výsledný obraz má snový nádech. Práce Erika Almase byla publikována v mnoha renomovaných časopisech. Fotografoval pro významné značky, jako jsou American Airlines, Absolut, Union Pacific, Toyota, Puma, Pfizer, Microsoft a Nike, a je také uznávaným lektorem fotografie. Provádí workshopy po celém světě a jeho tvorba je inspirací pro mnoho začínajících fotografů.[47]

Na první pohled jednoduché a čisté snímky se vyznačují skvělou prací se světlem a barvou, které zasahují do oděvů fotografovaných osob. Vše spolu ladí, působí živým a dokonalým dojmem – dívám se na fotografii a říkám si: „V tomto světě bych chtěla žít." Vnímání oděvu je v reklamní tvorbě Erica Almase velmi důležité – podtrhuje příběh a dotváří výsledný vizuál. Almas pomocí fotoaparátu a počítače tvoří vlastní světy a divák často ani netuší, zda se dívá na realitu, nebo jen na dokonalý imaginární svět autora snímku.

[campaigns#6]. In: https://www.erikalmas.com [online]
[cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.erikalmas.com/campaigns

[47] ERIK ALMAS "My relative didn't give me a camera when I was 12" [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://stagedphotography.wordpress.com/2014/07/09/erik-almas-my-relative-didnt-give-me-a-camera-when-i-was-12/

[campaigns#38]. In: https://www.erikalmas.com [online]
[cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.erikalmas.com/campaigns

[campaigns#191]. In: https://www.erikalmas.com [online]
[cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.erikalmas.com/campaigns

[campaigns#191]. In: https://www.erikalmas.com [online] [cit. 22.05.2023].
Dostupné z: https://www.erikalmas.com/campaigns

[campaigns#182]. In: https://www.erikalmas.com [online] [cit. 22.05.2023].
Dostupné z: https://www.erikalmas.com/campaigns

[campaigns#88]. In: https://www.erikalmas.com [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.erikalmas.com/campaigns

In: https:/www.at-edge.com [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: http://www.at-edge.com/artist.aspx?aid=14279

Matúš Tóth / 1981 / Slovensko

Matúš Tóth se narodil v Bratislavě, vystudoval Školu užitkového výtvarnictví Josefa Vydry, ateliér fotografie (Bratislava), následně studoval na FAMU v Praze, katedru fotografie.[48]

Do Prahy se Matúš Tóth přestěhoval kvůli studiu fotografie. Poté, co školu v roce 2005 dokončil, se rozhodl, že zůstane v Čechách již natrvalo. Od té doby fotil pro mnoho prestižních módních časopisů, jako jsou Harper's Bazaar, Elle, Top Fashion Magazine nebo Dolcevita.[48]

Matúš Tóth si dokázal vytvořit specifický styl, jeho fotografie jsou charakteristické ostrými kontrasty a netradičními scénami. Zajímavostí v jeho tvorbě je to, že jako jeden z mála českých fotografů zkouší kombinovat fotografii a umělou inteligenci, která od roku 2022 začíná ovlivňovat náš vizuální svět.[48]

Kromě módní fotografie se věnuje také komerčním zakázkám. Novým projektem je spolupráce se společností Potten & Pannen. Reklamní kampaň je po vizuální stránce velmi dobře zpracovaná, což vypovídá o tom, že také v České republice mohou vznikat pozoruhodné reklamní fotografie.

Český prodejce kuchyňského vybavení Potten & Pannen – Staněk představil k 30. výročí svého fungování svou zatím mediálně nejsilnější kampaň. Vidět ji bylo možné v televizi, outdooru, na internetu a sociálních sítích. Vytvořila ji agentura Unicorn Army, kterou vlastní Martin Klčo a Jan Kříž, a fotograf Matúš Tóth.[49]

Kampaň vznikla na motivy známé divadelní inscenace Johanna Nepomuka Nestroye Dům čtyř letor, odehrávající se ve čtyřech pokojích jednoho domu, jejichž obyvatelům jsou přisouzeny základní typy osobností, tedy sangvinik, cholerik, melancholik a flegmatik. Hra agenturu inspirovala k vytvoření kvarteta hlavních postav kampaně, které se v kuchyni liší nejen svým temperamentem, ale i chováním. A samozřejmě také tím, jak a čím je jejich kuchyň vybavená. Nicméně všechny čtyři postavy spojuje smysl pro nejvyšší kvalitu, světové trendy a luxus.[49]

Vizuál kampaně je promyšlen do každého detailu, také oděv zde zahrál svou roli výtečně. Zvolené outfity skvěle podtrhují typy osobností, odpovídají věku fotografovaných a vhodně doplňují barevnost celé scény. Divadlo v kuchyni – to je důkaz, že kreativní reklamní fotografie nemusí být jen zahraniční záležitostí.

---

[48] Příběhy nejúspěšnějších módních fotografů v Čechách - 2 [online]. Copyright © 2023 Copyright CZECH NEWS CENTER a.s. a dodavatelé obsahu. [cit. 01.06.2023]. Dostupné z: https://digiarena.zive.cz/pribehy-nejuspesnejsich-modnich-fotografu-v-cechach/ch-54736

[49] Potten & Pannen – Staněk spouští ke 30 letům svou dosud největší kampaň [online]. Copyright © News Media 2011 [cit. 01.06.2023]. Dostupné z: https://www.mediar.cz/galerie-reklamy/potten-pannen-stanek-spousti-ke-30-letum-svou-dosud-nejvetsi-kampan/

[Mix AI and photo shooting pro Dolcevita]. In: https://www.matustoth.com [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.matustoth.com/portfolio/C0000JBitZDOGtJw/G00001gmTm9DKvsI/I0000mw0YFhlGmrs

[Kuchyň dělá člověka: Cholerička]. In: https://www.mediar.cz [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.mediar.cz/galerie-reklamy/potten-pannen-stanek-spousti-ke-30-letum-svou-dosud-nejvetsi-kampan/

[Kuchyň dělá člověka: Flegmatik]. In: https://www.mediar.cz [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.mediar.cz/galerie-reklamy/potten-pannen-stanek-spousti-ke-30-letum-svou-dosud-nejvetsi-kampan/

[Kuchyň dělá člověka: Melancholik]. In: https://www.mediar.cz [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.mediar.cz/galerie-reklamy/potten-pannen-stanek-spousti-ke-30-letum-svou-dosud-nejvetsi-kampan/

[Kuchyň dělá člověka: Sangvinička]. In: https://www.mediar.cz [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.mediar.cz/galerie-reklamy/potten-pannen-stanek-spousti-ke-30-letum-svou-dosud-nejvetsi-kampan/

ODĚV, FOTOGRAFIE A NOVÉ TECHNOLOGIE

Rok 2022 vnímám jako rok umělé inteligence (AI). Začínají se objevovat dostupné servery, na kterých lidé mohou pomocí AI během několik minut vytvářet texty nebo generovat obrazový materiál. Dne 18. července 2022 se poprvé světu ukázala nová platforma Midjourney, která vyvolala zvědavost mnoha tvůrců – skrz textový příkaz a podrobný popis scény totiž dokáže během několika minut vytvořit snímek velmi podobný fotografii. Midjourney funguje pouze jeden rok a už teď je obdivuhodné, co dokáže. Domnívám se, že je to teprve začátek a výhodu bude mít ten, kdo tyto změny dokáže přijmout a používat AI ve svůj prospěch.

AI a fotografie

Zeptala jsem se umělé inteligence, zda se může obrázek, vygenerovaný umělou inteligencí, považovat za fotografii. Odpověď byla následující:

V zásadě ano, ale záleží na definici pojmu "fotografie". Pokud definujeme fotografii jako zaznamenání světla na světlocitlivý materiál nebo digitální senzor, pak obrázky vytvořené pomocí umělé inteligence nebudou tradičními fotografiemi, protože nejsou výsledkem expozice světla na světlocitlivý materiál nebo senzor.

Nicméně, v širším slova smyslu můžeme obrázky vytvořené pomocí umělé inteligence považovat za fotografie, pokud zahrneme do definice procesy, které využívají digitální technologie a umělou inteligenci. V takovém případě by mohly být obrázky vytvořené pomocí umělé inteligence považovány za novou formu fotografie, která využívá moderní technologie k vytváření obrazů.

Je důležité si uvědomit, že většina obrázků vytvořených pomocí umělé inteligence není plně autonomní, ale spíše jsou výsledkem spolupráce mezi umělou inteligencí a člověkem. To znamená, že i když jsou tyto obrázky vytvořeny strojem, stále jsou ovlivněny lidskými rozhodnutími a vstupy.[50]

Pokud jednotlivé státy neupraví legislativu pro používání AI nástrojů v běžném životě, je velmi pravděpodobné, že s novou formou fotografie se budeme potkávat čím dál častěji a důvod je jednoduchý – focení často obnáší spoustu příprav včetně zajištění lokace, rekvizit, modelů i oděvů, AI nic z toho pro vytvoření obrazového materiálu nepotřebuje. Potřebuje jen správné zadání.

AI jako zdroj dezinformací

Poslední verze Midjourney v5 byla představena teprve 15. března 2023 a vzbudila velký rozruch tím, že po necelém roce od svého prvního spuštění dokáže vygenerovat obrázky, které jsou téměř nerozpoznatelné od fotografie.

V březnu 2023 obletěla svět fotografie papeže Františka v luxusní bílé péřové bundě, jenže se nejedná o fotografii. Tento vygenerovaný obrázek je jedním z prvních masových případů dezinformací v oblasti umělé inteligence. Tvůrcem tohoto a dalších obrázků papeže Františka v bundě je Pablo Xavier, 31letý stavební dělník z oblasti Chicaga.

[50] Introducing ChatGPT. OpenAI [online]. Copyright © 2015 [cit. 02.06.2023]. Dostupné z: https://openai.com/blog/chatgpt

Po zveřejnění obrázků se mnozí uživatelé internetu domnívali, že jde o skutečnou fotografii a také se pátralo po tom, která módní značka má tuto bundu na svém kontě.[51]

Po bližším zkoumání vidíme na obrázku prvky, které nám napoví, že nejde o fotografii. Midjourney má například problém s dokonalým vyobrazením rukou a výsledný obraz připomíná spíše digitální malbu. Při letmém pohledu na obrázek v menším rozlišení se ale opravdu můžeme domnívat, že je to reálná fotografie.[51]

S příchodem Midjourney začínají vznikat méně i více kvalitní vygenerované snímky. Umělá inteligence funguje jako nástroj tvůrce, který zadává obsah a všechny náležitosti včetně místa, světla, nálady, oblečení – není tedy samozřejmé, že když začnete používat umělou inteligenci, dosáhnete dokonalého výsledku. Mnoho tvůrců si ovšem už teď našlo cestu, jak správně zadávat své požadavky, postupně nacházejí svůj styl a nevznikají pouze obrázky, ale celé soubory.

[AI-generated images of the Pope]. In: www.buzzfeednews.com [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.buzzfeednews.com/article/chrisstokelwalker/pope-puffy-jacket-ai-midjourney-image-creator-interview

[51] We Spoke To The Guy Behind The Viral AI Image Of The Pope. BuzzFeed News [online] [cit. 02.06.2023]. Dostupné z: https://www.buzzfeednews.com/article/chrisstokelwalker/pope-puffy-jacket-ai-midjourney-image-creator-interview

AI jako tvůrce oděvů?

Říkají si vizuální umělci. Často jsou to fotografové, kteří zasahují také do jiných kreativních oblastí. Jeden z nejznámějších současných AI umělců je fotograf Jonas Peterson z Austinu, Texas. Přes server MidJourney začal tvořit neobvyklé obrázky starých lidí. Svůj soubor pojmenoval „Youth Is Wasted on the Young" a jak sám v rozhovoru pro časopis Dolce říká, od listopadu 2022, kdy sdílel své snímky poprvé, ho kontaktovali muzea, sběratelé umění a kurátoři z celého světa. Svou digitální tvorbu prodává na svém webu jako umělecké tisky, cena jeho nejnovějších obrázků je 1750 USD.[52]

To, co nás na zvláštně vypadajících obrázcích na první pohled zaujme, je pestrý a neobvyklý oděv a doplňky. Jako bychom se dívali na lidi z budoucnosti – oděv je pestrý a kombinace barev je vyladěna tak, aby lahodila lidskému oku. Z obrázků můžeme vyčíst, že autor umí pracovat s barvami a velmi dobře vnímá samotný oděv, díky čemuž umí předat umělé inteligenci správné zadání a vytvořit obraz, který v sobě nese rukopis vizuálního umělce.

A z toho vyplývá otázka: budou lidé využívat umělou inteligenci pro navrhování oděvů? Já myslím, že ano. Lidský faktor při tvorbě oděvů zaměnit nedokážeme (zatím), AI nám ale může pomoct se zhmotněním naší představy a zrychlit tak proces navrhování. Abychom vytvořili fotografii oděvu, musíme nejprve vytvořit oděv samotný. Nová forma AI fotografie funguje opačně – vzniká ještě před vznikem samotného produktu, z myšlenky – což je něco, s čím jsme doposud nepracovali.

Ale nic není tak jednoduché, jak to vypadá, nemůžeme se tedy domnívat, že AI udělá v módním průmyslu revoluci. Každopádně věřím, že někteří kreativci si najdou cestu a pomocí AI dokážou vytvářet módní kousky, které svět ještě neviděl.

Jak uvádí fotograf Stanislav Petera ve svém příspěvku na Facebooku: „*Midjourney je na uspořádání myšlenek a otestování konceptů zdaleka nejrychlejší a nejpříjemnější nástroj, který jsem vyzkoušel."*[53]

Následně píše o spolupráci s AI v oblasti produkce při tvorbě fotografie: „*Tady je úspora času, energie i chuti do života zdaleka největší. V MJ si vyrábím storyboardy, zkouším varianty kostýmů, lokací i světla ještě před focením."*[53]

Bude zajímavé sledovat, jak se umělá inteligence dokáže rozvíjet dál. Nemyslím si, že nahradí lidské nápady – nakonec vše, co navrhuje, vychází z nápadů nás lidí. Umělá inteligence generuje obrázky nebo texty podle již existujících podkladů, které různě kombinuje a dotváří dle představy vizuálního tvůrce. Dalo by se tedy říct, že dává jednotlivci přístup ke kolektivnímu vědomí, a je jen na nás, jak s tímto novým nástrojem dokážeme pracovat.

---

[52] Jonas Peterson: Art Reimagined By Ai | Dolce Luxury Magazine. Dolce Magazine | Toronto Luxury | Fashion, Travel | New York, Miami, Los Angeles [online]. Copyright © 2023, All Rights Reserved. [cit. 02.06.2023]. Dostupné z: https://dolcemag.com/beauty/jonas-peterson-art-reimagined-by-ai/46889

[53] A k čemu mi to AI teda je? [online] [cit. 02.06.2023]. Dostupné z: https://www.facebook.com/stanislav.petera.photographer

[AI-generated images: This Desert Bloom/Youth Is Wasted On The Young]. In: https://jonaspetersonprintshop.com [online] [cit. 22.05.2023]. © 2023, Jonas Peterson Print Shop Powered by Shopify. Dostupné z: https://jonaspetersonprintshop.com

ZÁVĚR

Lidé jsou jediní tvorové na Zemi, kteří úmyslně zakrývají a zdobí své tělo.

Skrz oděv vytváříme nové identity a také nová umělecká díla.

Oděv ve fotografii v sobě nese mnoho aspektů, které různým způsobem ovlivňují fotografii a naše vnímání výsledného snímku.

Ve své bakalářské práci jsem zkoumala oděv ve fotografii skrz různé fotografické žánry a tvorbu vybraných fotografů. Snažila jsem se zjistit, do jaké míry je důležité při fotografické tvorbě s oděvem pracovat a kdy naopak oděv slouží pouze jako doplňující prvek.

Z mého zkoumání vyplývá, že oděv v dokumentární fotografii plní funkci informativní – nepracuje se s ním přímo, přesto má velký význam při určení doplňujících informací, jako je například období, ve kterém byl snímek pořízen. Oděv nám také napoví, v jaké sociální skupině se fotograf pohyboval.

Oproti tomu portrétní fotografie práci s oděvem přímo vyžaduje. Díky dobře zvolenému oděvu dokážeme podtrhnout charisma nebo dodat fotografované osobě sebevědomí, což může pozitivně ovlivnit výsledný snímek. Portrétní fotografie je přímo ovlivněná správným výběrem oděvu, proto je důležité oděv vnímat, nebo spolupracovat se stylisty.

Výtvarná fotografie v sobě často nese sdělení, postoj nebo názor vizuálního tvůrce. Pokud umělci ve své tvorbě pracují s člověkem, je pravděpodobné, že budou řešit také oděv, který ovlivňuje atmosféru a náladu výsledné fotografie. Ve výtvarné fotografii tedy oděv pomáhá dotvářet požadovanou atmosféru a je rovněž velmi důležitým prvkem.

Reklamní fotografie by měla umět zaujmout, teprve pak dokáže předat sdělení o produktu nebo službě. Tvůrci reklamních kampaní dnes pečlivě vymýšlejí náměty, vybírají prostředí i oděv. Oděv zde ovlivňuje celou scénu, například luxusně zvolené oblečení dokáže poukázat na výjimečnost produktu a vyvolat tím touhu pořídit si ho.

Fotografie je jedinečná především v tom, že každý fotograf si může zvolit vlastní cestu a rozhodnout se, jaký druh tvorby mu vyhovuje a zda chce pracovat s lidmi a oděvem či nikoliv. Zajímavý způsob práce s lidmi si vybral například americký fotograf Spencer Tunick. Ve své tvorbě sice pracuje s lidmi, úmyslně ale vynechává oděv – fotografuje obrovské davy obnažených lidí, jeho fotografie objektivizují masu jednotlivců a vytvářejí nečekaný pohled na lidskou krajinu. Tvorba Spencera Tunicka poukazuje na to, že ve fotografii je možné cokoliv, a prezentuje, jak by mohla naše civilizace vypadat, kdybychom neměli potřebu svá těla zahalovat. Pravděpodobně by tady existoval úplně jiný svět, pak bych ovšem nemohla zkoumat téma Oděv ve fotografii.

[Spencer Tunick - Baltic Centre for Contemporary Art Gateshead]. In: www.theiconic.com.au [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.theiconic.com.au/edition/artist-spencer-tunick-news

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

LITERATURA

Kolektiv autorů. Móda, 1. vydání. Praha: Euromedia Group, 2013. 480 stran. ISBN: 978-80-242-4170-8

ANG, Tom. Fotografie: velké obrazové dějiny. Přeložila Kateřina ŠEBKOVÁ. Praha: Knižní klub, 2015. Universum (Knižní klub). ISBN 978-80-242-5018-2.

MRÁZKOVÁ, Daniela. Příběh fotografie. Druhé, upravené vydání. Praha: Mladá fronta, 1985. 272 stran. ISBN: 23-033-85.

KOLÁŘ, Viktor, Lukáš BÁRTL a Ondřej KOLÁŘ. Foto Kolář: Viktor Kolář st., 1898-1971. Brno: ve spolupráci s Ostravskou univerzitou vydala Galerie a nakladatelství Stará pošta, 2022. 256 stran. ISBN 978-80-7485-264-0.

HLAVÁČKOVÁ, Konstantina. Česká móda 1940-1970: zrcadlo doby. Praha: Olympia, c2000. ISBN 80-7033-017-1.

MCKINLEY, Catherine E. The African Lookbook: A Visual History of 100 Years of African Women. UK: Bloomsbury Publishing, 2021. ISBN 9781620403532.

LANGE, Susanne. August Sander. Verlag: Taschen, Köln, 1999. ISBN 3-8228-7179-6.

KARSH, Yousuf. Stern Fotografie 71 - Yousuf Karsh. teNeues Publishing UK Ltd, 2013. 96 stran. ISBN: 3652001559.

MALÝ, Jan; POLÁČEK, Jiří; LUTTERER, Ivan. Český člověk. Lomnice nad Popelkou: Studio JB, 1997. 208 stran. ISBN: 80-900903-4-6.

PEPE, Dita. Autoportréty: Self-portraits. Praha: KANT, 2012. ISBN 978-80-7437-069-4.

BURIANOVÁ, Miroslava. Móda v ulicích protektorátu. Praha: Národní muzeum, 2013. ISBN 978-80-7036-397-3.

HORÁKOVÁ, Jana. Oblékám se, tedy jsem..., ...aneb, Je skutečně pravda, že šaty dělají člověka? 1. vydání. Praha: Togga, 2021. 219 stran. ISBN 978-80-7476-247-5.

ONLINE ZDROJE

JAMES BARNOR - Biography | Nubuke Foundation. Nubuke Foundation [online]. Copyright © 2023 Nubuke Foundation [cit. 21.05.2023]. Dostupné z: https://nubukefoundation.viewingrooms.com/artists/31-james-barnor/biography/

REMINISCING OF GHANAIAN FASHION FROM THE 60s [online]. Debonair Afrik [cit. 21.05.2023]. Dostupné z: https://debonairafrik.com/reminiscing-ghanaian-fashion-60s/

About Vivian Maier | Vivian Maier Photographer. [online]. © Maloof Collection [cit. 21.05.2023]. Dostupné z: https://www.vivianmaier.com/about-vivian-maier/

Nejoblíbenější retromóda – styl 50. let [online]. Copyright © 2012 Národní muzeum [cit. 21.05.2023]. Dostupné z: http://muzeum3000.nm.cz/vystava-retro/nejoblibenejsi-retromoda-–-styl-50-let

August Sander | Photography and Biography. Famous Photographers [online]. Copyright © 2023 - FamousPhotographers.net [cit. 21.05.2023]. Dostupné z: https://www.famousphotographers.net/august-sander

August Sander (The J. Paul Getty Museum Collection). Getty: Resources for Visual Art and Cultural Heritage [online]. © J. Paul Getty Trust [cit. 21.05.2023]. Dostupné z: https://www.getty.edu/art/collection/person/103KG6

Atlas Gallery | Fine Art Photography AUGUST SANDER - Atlas Gallery [online]. [cit. 21.05.2023]. Dostupné z: https://www.atlasgallery.com/artists/august-sander

Yousuf Karsh | Armenian-Canadian photographer | Britannica. [online]. Copyright © Shane Gross [cit. 21.05.2023]. Dostupné z: https://www.britannica.com/biography/Yousuf-Karsh

The Churchill Portrait | The Famous Pictures Collection [online] [cit. 21.05.2023]. Dostupné z: http://www.famouspictures.org/the-churchill-portrait

A Brief Biography – Yousuf Karsh. Yousuf Karsh – Yousuf Karsh, master photographer of the 20th century [online]. © Yousuf Karsh [cit. 21.05.2023]. Dostupné z: https://karsh.org/a-brief-biography/

Winston Churchill – Yousuf Karsh. Yousuf Karsh – Yousuf Karsh, master photographer of the 20th century [online]. Dostupné z: https://karsh.org/photographs/winston-churchill/

Annie Leibovitz | Biography, Art, Portraits, & Facts | Britannica. Encyclopedia Britannica | Britannica [online]. Copyright © Shane Gross [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.britannica.com/biography/Annie-Leibovitz

Annie Leibovitz Biography [online]. © 2023 Ocula Limited [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://ocula.com/artists/annie-leibovitz/

Annie Leibovitz | Diamanda Galás, New York (1991) | Artsy. Artsy — Discover, Buy, and Sell Fine Art [online]. Copyright © [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.artsy.net/artwork/annie-leibovitz-diamanda-galas-new-york

Annie Leibovitz: Confessions of an accidental fashion photographer. www.afr.com [online]. Copyright © Annie Leibovitz [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.afr.com/life-and-luxury/fashion-and-style/annie-leibovitz-confessions-of-an-accidental-fashion-photographer-20211112-p598gk

Také Vy ještě můžete vstoupit do projektu Český člověk — ČT24 — Česká televize. [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/1322461-take-vy-jeste-muzete-vstoupit-do-projektu-cesky-clovek

Konec Českého člověka. Zemřel fotograf Jan Malý — ČT24 — Česká televize. [online]. Copyright © Česká televize 1996 [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/2080605-konec-ceskeho-cloveka-zemrel-fotograf-jan-maly

Výtvarná fotografie – Wikipedie. [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Výtvarná_fotografie

Your Guide to Art Photography History - Art Business News. Home - News - Art Business News [online] © 2023 Redwood Art Group [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://artbusinessnews.com/2022/01/your-guide-to-art-photography-history/

The Chemistry Gallery | Bára Prášilová. The Chemistry Gallery | Hlavní Město Praha | Galerie [online]. Copyright © The Chemistry Gallery [cit. 31.05.2023]. Dostupné z: https://www.thechemistry.art/baraprasilova

Česká fotografka se pyšní světovým úspěchem. Její plakát je k dostání v obchodě IKEA po celém světě - CZECHDESIGN. [online]. Copyright © CZECHDESIGN 2003 [cit. 31.05.2023]. Dostupné z: https://www.czechdesign.cz temata-a-rubriky/ceska-fotografka-se-pysni-svetovym-uspechem-jeji-plakat-je-k-dostani-v-obchode-ikea-po-celem-svete

Just a moment.... Just a moment... [online]. © XPOSURE 2023 [cit. 31.05.2023]. Dostupné z: https://xposure.ae/bara-prasilova/

Umělkyně Bára Prášilová: Rozporuplnost žen mě fascinuje - Novinky. [online]. Copyright © 2003 [cit. 31.05.2023]. Dostupné z: https://www.novinky.cz/clanek/kultura-umelkyne-bara-prasilova-rozporuplnost-zen-me-fascinuje-40409073

Evelyn Bencicova – wertn.com [online] [cit. 31.05.2023]. Dostupné z: https://wertn.com/2018/10/evelyn-bencicova/

Evelyn Bencicova [online]. [cit. 31.05.2023] Dostupné z: http://evelynbencicova.com/info

Evelyn Bencicova | ARTPIL. ARTPIL / Profiles of the Arts | ARTPIL [online]. Copyright © [cit. 01.06.2023]. Dostupné z: https://artpil.com/evelyn-bencicova/

Miloš Nejezchleb: „Rád umělecky ztvárňuji sociální témata.“ [online] [cit. 22.05.2023] Dostupné z: https://www.kvalitnifotky.cz/blog/milos-nejezchleb-rad-umelecky-ztvarnuji-socialni-temata/

MILOS NEJEZCHLEB [online] [cit. 02.04.2023]. Dostupne z: https://www.nejmil.com/about/

Stomie [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://www.facebook.com/nejmil.cz/posts/pfbid0KRErTup24Qkdzoi87BFpKecr319nNBqbshPo7eHGxMu8morgYC39JHJgZxF2UsmZl

The Art of Imitation: Edward Steichen's Modern Fashion Photographs of 1911 – CASSIDY ZACHARY. CASSIDY ZACHARY – FASHION HISTORIAN [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://theartofdress.org/2015/07/16/the-art-of-imitation-edward-steichens-modern-fashion-photographs-of-1911/40 Reklamní fotografie – Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Reklamn%C3%AD_fotografie

ERIK ALMAS "My relative didn't give me a camera when I was 12" [online] [cit. 22.05.2023]. Dostupné z: https://stagedphotography.wordpress.com/2014/07/09/erik-almas-my-relative-didnt-give-me-a-camera-when-i-was-12/

Příběhy nejúspěšnějších módních fotografů v Čechách - 2 [online]. Copyright © 2023 Copyright CZECH NEWS CENTER a.s. a dodavatelé obsahu. [cit. 01.06.2023]. Dostupné z: https://digiarena.zive.cz/pribehy-nejuspesnejsich-modnich-fotografu-v-cechach/ch-54736

Potten & Pannen – Staněk spouští ke 30 letům svou dosud největší kampaň [online]. Copyright © News Media 2011 [cit. 01.06.2023]. Dostupné z: https://www.mediar.cz/galerie-reklamy/potten-pannen-stanek-spousti-ke-30-letum-svou-dosud-nejvetsi-kampan/

Introducing ChatGPT. OpenAI [online]. Copyright © 2015 [cit. 02.06.2023]. Dostupné z: https://openai.com/blog/chatgpt

We Spoke To The Guy Behind The Viral AI Image Of The Pope. BuzzFeed News [online] [cit. 02.06.2023]. Dostupné z: https://www.buzzfeednews.com/article/chrisstokelwalker/pope-puffy-jacket-ai-midjourney-image-creator-interview

Jonas Peterson: Art Reimagined By Ai | Dolce Luxury Magazine. Dolce Magazine | Toronto Luxury | Fashion, Travel | New York, Miami, Los Angeles [online]. Copyright © 2023, All Rights Reserved. [cit. 02.06.2023]. Dostupné z: https://dolcemag.com/beauty/jonas-peterson-art-reimagined-by-ai/46889

A k čemu mi to AI teda je? [online] [cit. 02.06.2023]. Dostupné z: https://www.facebook.com/stanislav.petera.photographer

OSTATNÍ ZDROJE

Ďábel nosí Pradu [film]. Režie David FRANKEL. USA, 2006.

JMENNÝ REJSTŘÍK

Almas, Erik **79, 87**
Alžběta II. **49**
Armani, Giorgio **49**
Barnor, James **7, 9 17, 18**
Baronová, Bára **58**
Benčičová, Evelyn **62, 65, 71**
Cameronová, Julia Margaret **65**
Coddington, Grace **49**
Day, Fred Holland **65**
Stieglitz, Alfred **65**
Steichen, Edward **65, 81**
Disdéri, André-Adolphe-Eugène **31**
Disney, Walt **41**
Einstein, Albert **41**
Elson, Karen **46**
František, papež **96**
Gar, John H. **41**
Churchill, Winston **32, 41**
Johnson, Cory **79, 82, 83**
Karsh, Yousuf **29, 32, 41–44**
Kelly, Grace **41**
King, William Lyon Mackenzie **41**
Klčo, Martin **90**
Kloss, Karlie **46**
Kolář, Viktor st. **7, 9, 10–13**
Kremer, Neil **79, 82, 83**
Kříž, Jan **90**
Lauren, Ralph **49**
Leibovitz, Annie **29, 32, 46–49**
Lennon, John **46**
Lutterer, Ivan **54**
Maier, Vivian **7, 9, 23**
Malý, Jan **54**
McQueen, Alexander **49**
Moss, Kate **46**
Nejezchleb, Miloš **62, 65, 74, 76**
Nestroy, Johann Nepomuk **90**
Ono, Yoko **46**
Pepe, Dita **29, 32, 58**
Petera, Stanislav **98**
Peterson, Jonas **98**
Poiret, Paul **81**
Poláček, Jiří **54**
Posnick, Phyllis **49**
Prášilová, Bára **62, 65, 66**
Rejlander, Oscar Gustave **65**
Rihanna **49**
Roosevelt, Franklin Delano **41**
Sander, August **29, 32, 34–36, 58**
Toth, Matúš **79, 90**
Tunick, Spencer **103**
Tweedsmuir, lord **41**
Wintour, Anna **46**
Xavier, Pablo **96**

ODĚV VE FOTOGRAFII
Teoretická bakalářská práce

Titulní fotografie: Olga Zmelíková
Grafická úprava: Olga Zmelíková

Celkový počet znaků včetně mezer: 75 098
Počet normostran: 42

Olga Zmelíková © 2023